

**Archeologische prospectie met
ingreep in de bodem
Geraardsbergen, Schendelbeke,
Ooievaarsnest**

Titel

*Archeologische prospectie met ingreep in de bodem
Geraardsbergen, Ooievaarsnest*

Auteurs

*Lina Cornelis, Sarah De Cleer,
Nick Krekelbergh, Olivier Van Remoorter en Jeroen Vanden Borre*

Opdrachtgever

VMSW, Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen n.v.

Projectnummer

2012-125

Plaats en datum

Gent, april 2013

Reeks en nummer

*BAAC Vlaanderen Rapport 61
ISSN 2033-6898*

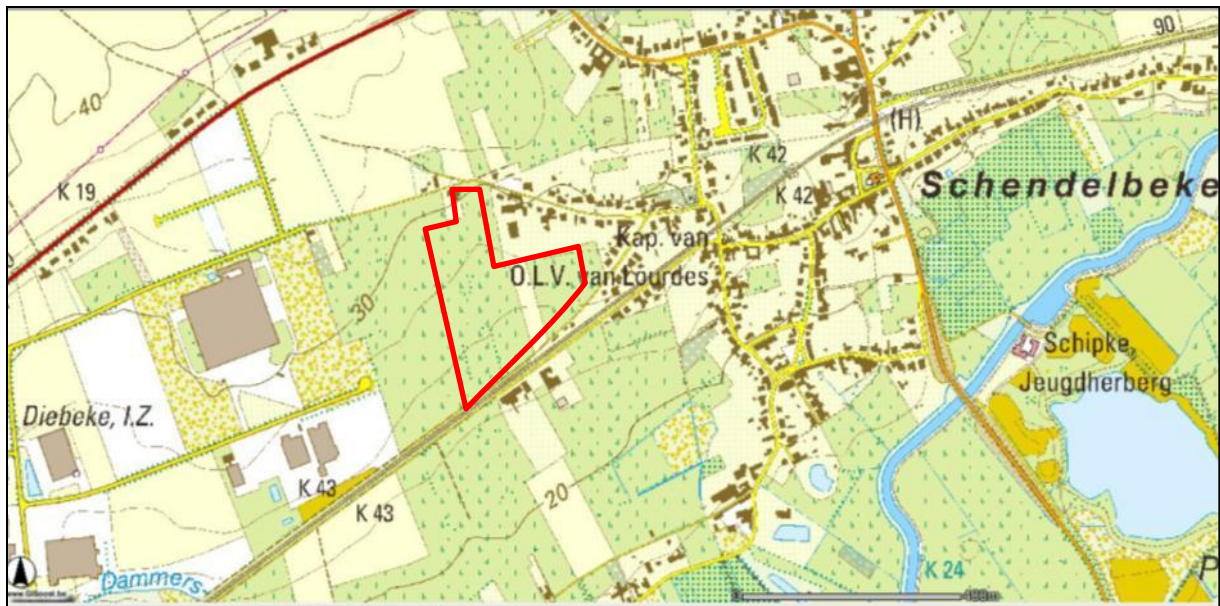
Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Technische fiche

Naam site: Geraadsbergen, Ooievaarsnest

Ligging: Dagmoedstraat – Ooievaarsnest
Gemeente Geraadsbergen, Deelgemeente Schendelbeke
Oost-Vlaanderen

Topografische kaart:

Kadaster: Geraadsbergen, afdeling 7, sectie A

Percelen: 230/02a, 230t, 230v, 230w, 230z, 554d, 567b, 567g, 567h, 568g, 569a, 570a, 571, 572b, 572c, 573a, 574a, 575a, 576a, 577, 578, 579c, 579d, 579e, 579f, 580b, 582d, 582e.

Coördinaten:	X= 116167,342; Y= 165255,828 (noordoosten van het terrein) X= 166068,874; Y= 165178,284 (noordwesten van het terrein) X= 116132,129; Y= 164865,504 (zuidwesten van het terrein) X= 116396,884; Y= 165072,069 (zuidoosten van het terrein)
Onderzoek:	Archeologische prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven
Projectcode:	2012-125
Opdrachtgever:	VMSW Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen nv. Koloniënstraat 40 1000 Brussel
Uitvoerder:	BAAC bvba
Vergunningsnummer:	2013/066
Naam aanvrager:	Jeroen Vanden Borre
Terreinwerk:	8 dagen
Projectleiding:	Niels Janssens, ter vervanging van Jeroen Vanden Borre
Verwerking:	Niels Janssens, Nick Krekelbergh, Olivier Van Remoorter, Lina Cornelis
Trajectbegeleiding:	Stani Vandencatsye (Agentschap Onroerend Erfgoed)

¹ CadGIS Viewer via: http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

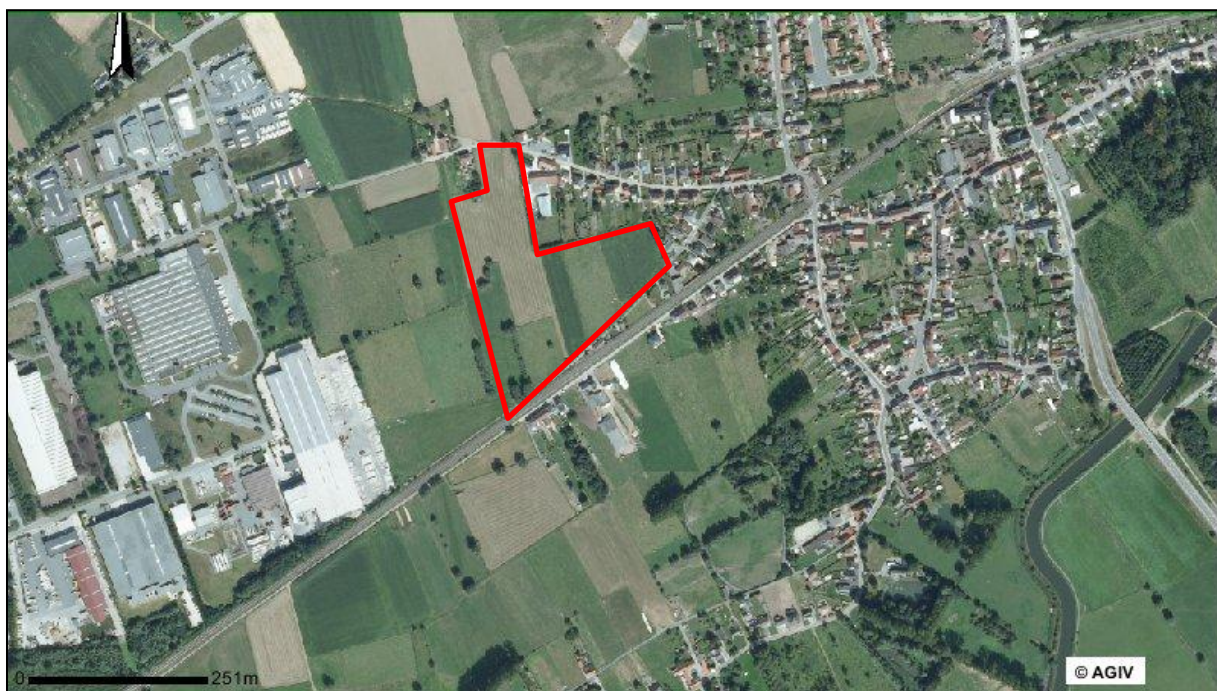
Specialistisch onderzoek:	Niet van toepassing
Bewaarplaats archief:	BAAC bvba
Grootte projectgebied:	5 ha 69a 89ca.
Grootte onderzochte oppervlakte:	7484,2385 m ²
Termijn:	Veldwerk: 8 dagen Uitwerking: 7 dagen
Reden van de ingreep:	Ontwikkeling van de woonverkaveling <i>Ooievaarsnest</i> Binnen de afgebakende zone zal een woonverkaveling met bufferbekken gerealiseerd worden. Het plangebied is ca. 5,69 ha groot en is momenteel in gebruik als akker- en grasland. Het plangebied ligt op een licht uitgesproken zuidelijk georiënteerde helling gekenmerkt door de bodemseries Abp, Lbp en Ldp (Zandleemstreek).
Bijzondere voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed
Archeologische verwachting:	Het plangebied ligt op een licht uitgesproken zuidelijk georiënteerde helling gekenmerkt door de bodemseries Abp, Lbp en Ldp (Zandleemstreek). Dit is een landschappelijk gunstige locatie voor historische bewoning. Het archeologisch potentieel van het gebied is dan ook hoog.
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zijn er sporen aanwezig?</i> - <i>Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?</i> - <i>Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?</i> - <i>Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?</i> - <i>Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek en welke onderzoeksvragen kunnen geformuleerd worden?</i>
Resultaten:	Er werden 21 werkputten en 23 kijkvensters aangelegd, waarbinnen 133 sporen werden geregistreerd. Hiervan zijn er 105 antropogeen (waaronder greppels en grachten, kuilen, paalkuilen, een graf en een graf of verbrandingskuil) en 28 natuurlijk. Er werden in totaal 107 scherven ingezameld (vondstnummers 1 tot en met 17), waarvan er behoren tot de Romeinse periode en de middeleeuwen. Het gaat hierbij om oppervlaktevondsten, aangetroffen bij het aanleggen, vondsten uit sporen en puntvondsten (bij aanleg en uit het colluvium). Het gaat hier met uitzondering van een enkele metaalvondst uitsluitend om aardewerkvondsten (vaatwerk en bouw materiaal). Het meeste materiaal is dateerbaar in de Romeinse periode.

Inhoud

Technische fiche.....	3
Samenvatting.....	7
1. Inleiding.....	8
1.1. Algemeen.....	8
1.2. Doel van het onderzoek.....	9
1.3. Aard van de bedreiging	10
1.4. Opzet van het rapport.....	10
2. Methode	11
3. Bodemkundige en archeologische gegevens	12
3.1. Bodemkundige gegevens	12
3.1.1. Digitale bodemkaart van Vlaanderen	12
3.2. Beknopte historiek en archeologische gegevens	14
3.2.1. Historische achtergrond.....	14
3.2.2. Cartografische gegevens.....	15
3.2.3. Archeologische gegevens	17
4. Archeologisch onderzoek	19
4.1. Algemeen.....	19
4.2. Bodemopbouw.....	19
4.3. Sporen en structuren	21
4.3.1. Westelijk gelegen werkputten	21
4.3.2. Extra kijkvensters.....	30
4.3.3. Oostelijk gelegen werkputten	32
5. Vondstmateriaal	38
5.1. Aardewerk.....	38
5.2. Metaal	40
6. Besluit en waardering	41
6.1. Algemeen.....	41
6.2. Beantwoording onderzoeksvragen	41
6.3. Advies	43
7. Bibliografie	44
8. Lijst met figuren.....	46
9. Bijlagen	47
9.1. Lijsten	47
9.1.1. Sporenlijst	47
9.1.2. Fotolijst	47
9.1.3. Vondstenlijst	47
9.1.4. Lijst profielen.....	47
9.2. Kaartmateriaal	48
9.3. Bodemprofielen en coupetekeningen	48

Samenvatting

In opdracht van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen N.V. (VMSW) heeft BAAC Vlaanderen een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd op het terrein gelegen aan de Dagmoedstraat / Ooievaarsnest te Schendelbeke, Geraardsbergen (gelegen in zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen) (Figuur 1). Binnen het plangebied zal een woonverkaveling met bufferbekken gerealiseerd worden door de VMSW. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief zal verstoord worden. Dit rapport vormt de schriftelijke neerslag van het verloop van het archeologisch onderzoek en de resultaten van het project.

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op een luchtfoto²

Het projectgebied was ca. 5,69 ha groot en kende een eerder gebruik als akker- en grasland. Het plangebied lag op een licht uitgesproken zuidelijk georiënteerde helling gekenmerkt door de bodemseries Abp, Lbp en Ldp (Zandleemstreek). Er werd binnen het plangebied 7484,24 m² (13,13 %) onderzocht en dit door middel van 21 werkputten en 23 kijkvensters.

Er werden 133 sporen geregistreerd. Hiervan zijn er 105 antropogeen (waaronder greppels en grachten, kuilen, paalkuilen, een graf en een graf of verbrandingskuil) en 28 natuurlijk. Een selectie van de sporen werd gecoupeerd. Hieronder bevonden zich enkele beloftevolle sporen, die mogelijks indicaties vormden van bewoning (in de vorm van structuren en erven met erfafscheidingen) binnen het onderzoeksgebied. Er werd een zone afgebakend waarin de sporen meer geconcentreerd voorkwamen. Buiten deze zone leken de sporen meer geïsoleerd.

Er werden in totaal 107 scherven ingezameld, met name uit de Romeinse periode en de middeleeuwen. Het gaat hierbij om oppervlaktevondsten, aangetroffen bij het aanleggen, vondsten uit sporen en puntvondsten (bij aanleg en uit het colluvium). Het gaat hier met uitzondering van een enkele metaalvondst uitsluitend om aardewerkvondsten (vaatwerk en bouw materiaal). Het meeste materiaal is dateerbaar in de Romeinse periode.

² AGIV 2013a

1. Inleiding

1.1. Algemeen

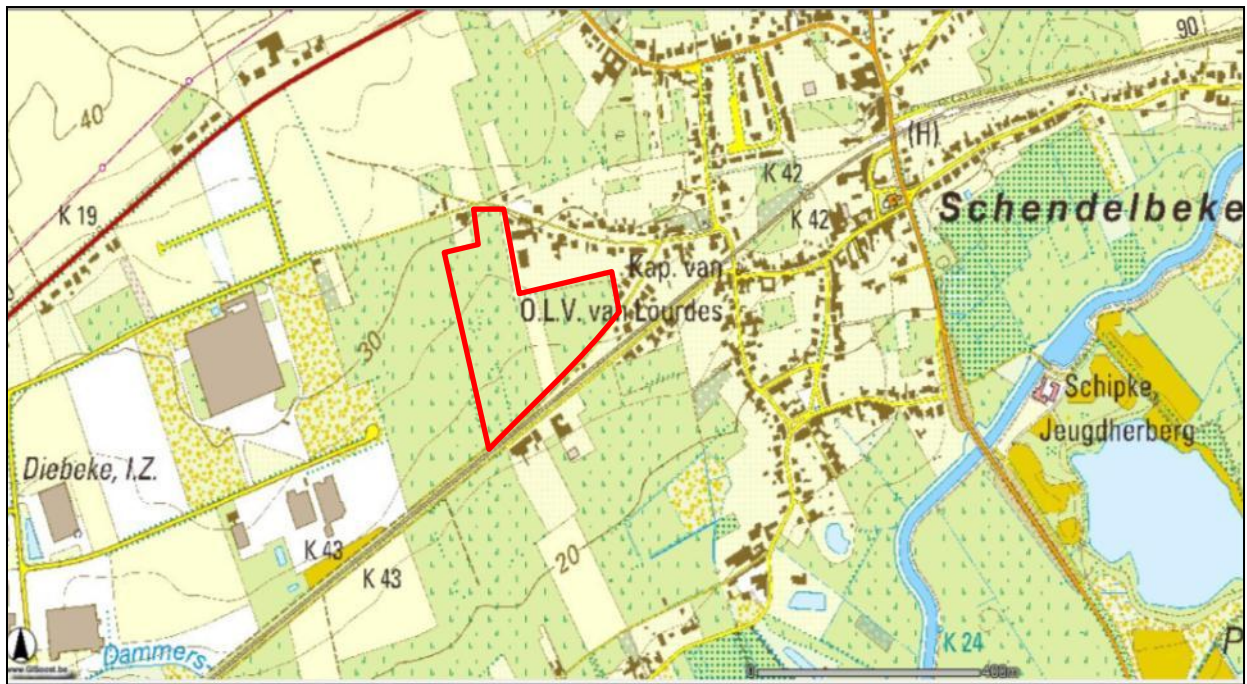
Baac Vlaanderen voerde een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit op het terrein gelegen aan de Dagmoedstraat / Ooievaarsnest te Schendelbeke, Geraardsbergen. Dit gebeurde in opdracht van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen N.V. (VMSW). Binnen het plangebied zal de VMSW een woonverkaveling met bufferbekken realiseren op een terrein van ca. 5,69 ha groot. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief, en dus ook eventuele aanwezige archeologische resten, zal verstoord worden (Figuur 2, Figuur 3).

Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de stratengids³

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de realisering van de woonverkaveling met bufferbekken door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen N.V. (VMSW). Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Aangezien behoud *in situ* niet mogelijk was, is gekozen voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem.

³ AGIV 2013b

Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart⁴

Het projectgebied wordt gekenmerkt door bodemseries Aba, Abp, Lbp, Ldp (zie 1.1.3.1.1). We bevinden ons in de zandleemstreek. Momenteel is het terrein in gebruik als akker- en grasland en ligt op een licht uitgesproken zuidelijk georiënteerde helling.

Het terrein waar de woonverkaveling gepland is, is 5,69 ha groot. Hiervan diende 12,5 % (dus 7123,63 m²) archeologisch onderzocht te worden door middel van proefsleuven (10 %) en kijkvensters (2,5 %). Er werd uiteindelijk in het totaal 7.484,24 m² onderzocht in 21 sleuven en 23 kijkvensters. Dit komt neer op ca. 13,13 % van het te ontwikkelen terrein.

Het onderzoek werd uitgevoerd van 19 maart 2013 tot en met 28 maart 2013. Projectverantwoordelijke was Jeroen Vanden Borre, vervangen door Niels Janssens. Lina Cornelis, Nick Krekelbergh en Olivier Van Remoorter werkten mee aan het onderzoek.

Contactpersoon bij de overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, was Stani Vandencatsye. Bij de opdrachtgever (VMSW Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen) was dit Johan Criquelion.

1.2. **Doel van het onderzoek**

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek
- Welke onderzoeksvragen kunnen geformuleerd worden?

⁴ Provincie Oost-Vlaanderen 2013a

1.3. ***Aard van de bedreiging***

De geplande woonverkaveling met bufferbekken gaat gepaard met graafwerken die het bodemarchief verstoren en eventuele aanwezige archeologische restanten zullen aantasten. In situ bewaring van archeologische waarden is hier uitgesloten.

1.4. ***Opzet van het rapport***

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk wordt de toegepaste methode toegelicht. Vervolgens wordt er stilgestaan bij de bekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

2. Methode

De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedroeg 5 ha 69a 89ca waarvan 7.484,24 m² (13,13 %) werd onderzocht. De methode van parallelle sleuven werd gebruikt: parallelle proefsleuven werden over het volledige terrein van de percelen aangelegd (Bijlage: Plannr. 1). Het terrein werd hierbij opgedeeld in een westelijk en oostelijk deel. In het westelijk deel werden de sleuven aangelegd in NNW-ZZO richting (Bijlagen: Plannr. 2 en 3). In het oostelijke deel van het plangebied liggen deze in ONO-WZW richting (Bijlage: Plannr. 4). De afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middelpunt tot middelpunt). De inplanting van de sleuven was vooraf met de opdrachtgever en het Agentschap Onroerend Erfgoed besproken en door hen goedgekeurd. De kijkvensters en/of dwarssleuven werden voldoende groot aangelegd om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Ook de ligging van kijkvensters werd besproken met de bevoegde overheid.

De afgraving gebeurde door een kraan op rupsbanden van 21 ton met tandeloze graafbak van 2 m breed. Tijdens het onderzoek werd in iedere werkput machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van de leidinggevende archeoloog. Indien nodig werd het vlak lokaal verdiept. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast. Alle sporen werden ingetekend door middel van een *Robotic Total Station* (RTS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen en foto's. Sporen-, foto-, vondsten-, coupe- en tekeningenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan van het hele terrein. Oppervlaktevondsten werden ingezameld, als puntvondst ingemeten en op het plan aangeduid.

Een selectie van de sporen werd gecoupeerd (Bijlage: Veldtekeningen 1). Deze selectie was voldoende toereikend om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschaafd om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Het profiel van de coupes werd manueel opgeschaafd, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. Vondsten uit de coupes werden stratigrafisch ingezameld. Sporen die na onderzoek (coupe) natuurlijk bleken te zijn of minder dieper dan 2 cm, werden niet getekend. Vondsten werden achteraf gewassen, genummerd en bewaard bij BAAC bvba.

Per werkput werd bij de aanleg ervan een of meerdere profielputten aangelegd, waaronder profielputten met minstens 60 cm van de moederbodem zichtbaar. Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op plan aangeduid (Bijlagen: Veldtekeningen 1 en 2). Er werd ook een bodemtraject gemaakt in werkput 4, waarbij een profiel werd geregistreerd om de ca. 30m. Aan de hand van deze profielputten en het bodemtraject kreeg men een duidelijk beeld van de bodemopbouw en de landschapsontwikkeling (Bijlage: Bodemtraject).

Met behulp van een metaaldetector (*Tesoro Silver*) werden metaalvondsten opgespoord. Er werden geen metaalvondsten ontdekt met de metaaldetector. Metaalvondsten werden enkel ingezameld wanneer zij zich aan het vlak bevonden of als ze zich in een spoor bevonden dat gecoupeerd werd.

Sporen die snel dreigden te degraderen (vb. inkalven, vervagen van aflijning of kleur, verdwijnen dateringsmogelijkheden) werden beschermd. Kwetsbare contexten werden beschermd door ze volledig af te dekken. Om degradatie onder invloed van temperatuurverschillen te voorkomen, werd dit verder afgedekt met een voldoende dikke laag aarde.

Na afloop van het onderzoek werden de werkputten gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

3. Bodemkundige en archeologische gegevens

3.1. Bodemkundige gegevens

3.1.1. Digitale bodemkaart van Vlaanderen

Het plangebied is gelegen binnen de bodemassociatie van het Normaal Leemgebied⁵. Deze bodemassociatie komt grotendeels overeen met de landschappelijke eenheid die over het algemeen wordt aangeduid als de Leemstreek. In de Leemstreek bestaat de bovengrond uit een continu quartair leemdek dat zich bovenop een tertiair zandsubstraat bevindt. Het reliëf in de Leemstreek is golvend tot sterk golvend: er komen niveauverschillen tussen 20 en 40 meter voor. De hoogte ligt er tussen 40 en 200 m +TAW.

Het meest voorkomende bodemtype bestaat er uit droge leemgronden met textuur B-horizont (Aba), droge tot matig natte leemgronden in secundaire depressies zonder profielontwikkelingen (Abp, Acp, Adp) en natte leemgronden zonder profielontwikkeling (Aep). Het moedermateriaal bestaat uit löss, niveo-eolisch materiaal dat periglaciaal is afgezet. In onverweerde toestand gaat het om zacht, kalkrijk, geelachtig materiaal met 5 tot 15 %, een leemgehalte van 70 tot 80 % en een zandgehalte van 5 tot 15 %. In het centraal gedeelte van de Leemstreek is het lössdek verscheidene meter dik, in het overgangsgebied in het noorden en het zuiden neemt de dikte ervan af.

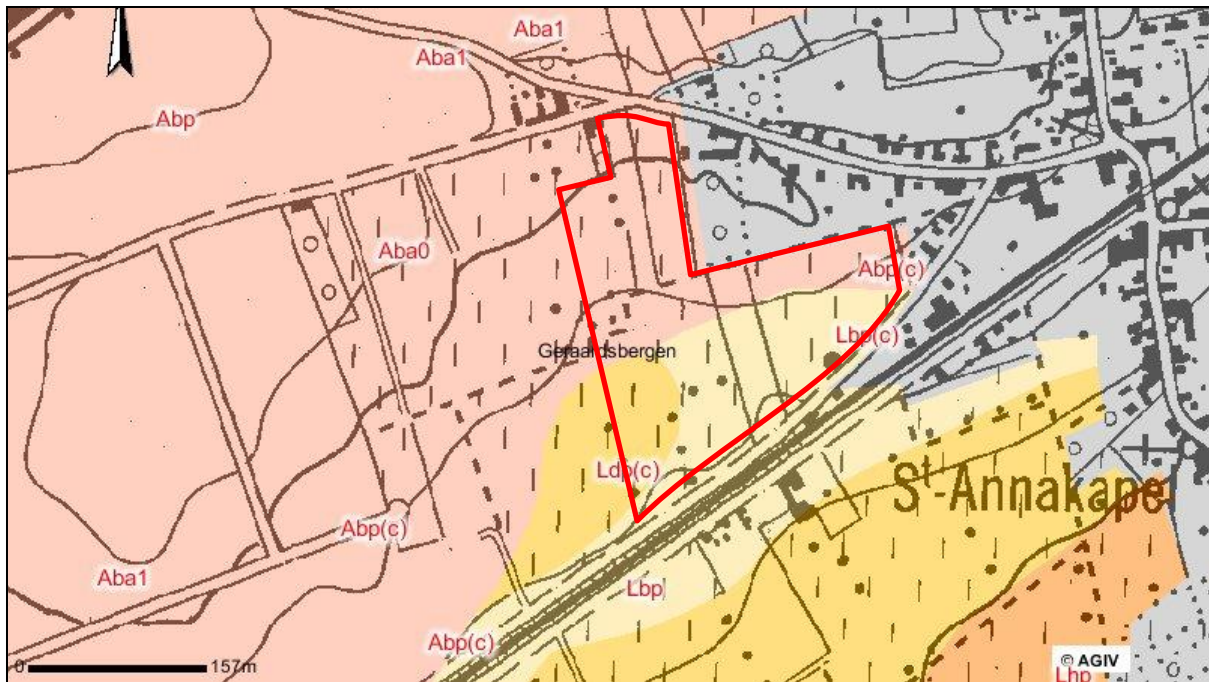
De basis van het lössprofiel ligt in het Weichselien, met solifluctiemateriaal waarin een complex van humeuze horizonten ontwikkeld is. Het gaat hierbij om een steppebodem die is ontstaan in een omgeving met een fluctuerende vochtigheidsgraad. De top van deze afzettingen wordt afgesneden door een keienvloer, gecombineerd met een niveau van smalle vorstwiggen. De keienvloer is het gevolg van een droge en koude fase waar de fijnere partikels van tussen de keien werden geblazen (deflatie). Daarop volgde een vochtigere periode met sedimentatie van eolisch materiaal, dat daarna door massabewegingsprocessen en afvloeiingen verplaatst werd en opnieuw afgezet. Er zijn verschillende niveaus met zuiver eolische afzettingen (Lid van Haspengouwen). In de daaropvolgende periode domineren de zuivere eolische afzettingsprocessen. De sedimentatie gebeurde in verschillende fases, onderbroken door de vorming van een volgende keienvloer en een volgend niveau van vorstwiggen (Lid van Brabant). Zowel het Lid van Brabant als het Lid van Haspengouwen maken deel uit van de Formatie van Gembloux, die alle leemafzettingen uit het Weichselien omvat.

Volgens de quartairgeologische kaart komen in het plangebied *eolische afzettingen (zand tot silt) van het weichseliaan (laat-pleistoceen), mogelijk vroeg-holoceen (ELPw)* voor, al dan niet in combinatie met *hellingsafzettingen van het quartair (HQ)*. In dat laatste geval gaat het om colluviale afzettingen als gevolg van erosie en sedimentatie langs de hellingen. Volgens de quartairgeologische kaart komt in het noorden leem (profieltype 2) en in het zuiden zandleem (profieltype 1) voor. Het tertiair substraat wordt er gevormd het Lid van Saint Maur (KoSm), wat bestaat uit grijze silthoudende klei.

Analyse van de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen, AGIV) toont aan dat het onderzoeksgebied gekenmerkt wordt door de bodemseries *Aba0*-bodem, *Abp*-bodem, *Lbp*-bodem en *Ldp*-bodem (Figuur 4)⁶.

⁵ Verheye & Ameryckx, 2007.

⁶ AGIV 2013c.

Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart⁷.

Voor het onderzoeksgebied komen deze bodemtypes in de noordelijke helft van het plangebied voor⁸:

-Aba0-bodem: *droge leembodem met textuur B horizont*

- A: textuur: leem
- b: drainage: droog, niet gleyig
- a: profielontwikkeling: met textuur B horizont of met weinig duidelijke kleur B horizont
- 0: fase 0

-Abp(c)-bodem: *droge leembodem zonder profiel*

- A: textuur: leem
- b: drainage: droog, niet gleyig
- p: profielontwikkeling: zonder profielontwikkeling
- c: variant profielontwikkeling: bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte

In de zuidelijke helft van het plangebied zijn de volgende bodemtypes aanwezig:

Lbp(c)-bodem: *droge zandleembodem zonder profiel*

- L: textuur: zandleem
- b: droog, niet gleyig
- p: profielontwikkeling: zonder profielontwikkeling
- c: variant profielontwikkeling: bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte

Ldp(c)-bodem: *matig natte zandleembodem zonder profiel*

- L: textuur: zandleem
- d: matig nat, matig gleyig
- p: profielontwikkeling: zonder profielontwikkeling
- c: variant profielontwikkeling: bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte

⁷ AGIV 2013c.

⁸ AGIV 2013c.

3.2. ***Beknopte historiek en archeologische gegevens***

3.2.1. ***Historische achtergrond***

Schendelbeke

Schendelbeke is een landbouwgemeente gelegen aan de Dender, de Steenwegen naar Aalst en Gent en de spoorlijn Geraardsbergen - Aalst.

De oudste vermelding als "*Scentlabeke*" dateert uit 868. De heren van Schendelbeke (bekend sinds 1088) bouwden een waterslot ten zuiden van de kerk. Dit werd door de hertog van Bourgondië in 1433 vernietigd. De heerlijkheid kwam in handen van Jan Geylinc, die in 1328 een Kartuizerklooster stichtte. Dit werd vanaf 1339 tot eind 18^e eeuw in leen gehouden door de heren Van Boelare⁹.

Het Schendelbekeplein is gelegen aan een samenloop van wegen (Borre-, Dagmoed-, en Ganzestraat) en ten zuiden van de spoorlijn en het station. Kenmerkend voor het plein is de Sint-Amandus Parochiekerk met enkele boerenhuizen en gesloten hoeses uit de 18^e en 19^e eeuw¹⁰.

Schendelbeke is sinds 1977 gefusioneerd met Geraardsbergen, gevormd door Geraardsbergen Centrum, Goeferinge, Nederboelare, Onkerzele, Overboelare, Grimminge, Idegem, Moerbeke, Nieuwenhove, Smeerebbe-Vloerzegem, Viane, Waarbeke, Zandbergen en Zarlarding¹¹.

Geraardsbergen

Geraardsbergen is een kleine stad en heeft een vrijwel ongeschonden heuvelachtig reliëf, aansluitend bij de Vlaamse Ardennen en doorsneden door de alluviale Dendervallei. In oostelijke richting sluit het aan bij de Brabantse Ardennen (Molenberg en de berg van Atembeke) en in zuidelijke richting bij de heuvels van het noorden van Henegouwen (Overberg en de Grote Buizemont). In de stad zijn de Oudenberg en zijn omgeving en het landschap gelegen tussen de Guilleminbrug en de stuwsluis van de Dender beschermd.

Geraardsbergen werd gesticht tussen 1067 en 1070 als versterking van het Vlaamse grondgebied door Boudewijn VI, Graaf van Vlaanderen en Henegouwen. Dit gebeurde op een erfleer, aangekocht van Geraard, heer van Hunnegem. Het erfleer was gelegen tussen de Dender en westelijke helling van de Oudenberg, op de grens met de graafschappen Henegouwen en Brabant. De stad kende een vrij vlugge ontwikkeling, dankzij de toen verleende vrijheidsvoorrechten, eerst op de rechteroever van de Dender en vanaf de 13^e eeuw ook op de lager gelegen en vlakkere linkeroever. De verhuis van de Sint Adriaansabdij in 1081 was belangrijk voor de sociale, economische, culturele en geestelijke expansie.

Geraardsbergen groeide snel uit tot een centrum met een lokale economische functie en belangrijk marktrecht (huidenvetterij en voornamelijk lakenweverij). In 1332 werden vestingmuren opgericht met versterkte torens en zes stadspoorten (de Duts- of Oudenaardse poort, de Boelarepoort, de Vlieguit - of Gentsepoort, de Over - of Brusselse poort, de Putsemeyn- of Buisemontpoort, en de Hunnegem- of Lessense poort).

In de stadskern is het middeleeuws stratenpatroon nog goed zichtbaar, met de *hoge stad* en de *lage stad*. De oudere hoge stad (rechteroever) heeft een sterk hoogteverschil en een onregelmatige aanleg, waaronder een trapeziumvormige markt waarop de hoofdstraten in stervorm uitlopen. Vele kleine, smalle straatjes met onregelmatig tracé, lopen rondom en naar de markt toe. In tegenstelling tot de recentere lage stad met een zeer regelmatig, bijna geometrisch stratenpatroon. Bredere, beter afgewerkte straten op en parallel met de Dender, hoofdstraten verbonden door gerichte dwarsstraten¹².

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013b.

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013c.

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2013d.

Geraardsbergen was strategisch gelegen en werd tussen de 13^e en 17^e eeuw vaak geplaagd door oorlogen. Tussendoor waren er periodes van herstel dankzij de kantnijverheid, tapijtweverij en lijnwaadindustrie. Vanaf de 19^e eeuw was er welvaart dankzij de kantnijverheid enerzijds en anderzijds de ingevoerde luciferfabricatie en sigarennijverheid (ca. 1830) (*Union Allumettiere*). Deze vestigden zich langs de oevers van de Dender.

Vanaf de 19^e eeuw werd er meer aandacht besteed aan de infrastructuur van de stad. De overgebleven vesten en stadspoorten werden gesloopt, verbindingswegen en de eerste spoorlijnen werden aangelegd, de kanalisatiewerken van de Dender werden voltooid, stenen bruggen werden vervangen door draaibruggen en er was de aanleg van nieuwe kaaien.

3.2.2. Cartografische gegevens

Het onderzoeksgebied wordt hieronder weergegeven op drie cartografische bronnen, namelijk de Ferrariskaart, de Atlas der buurtwegen en de Poppkaart.

3.2.2.1. *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778)*

Op de Ferrariskaart (*Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik*) (Figuur 5) staat het onderzoeksgebied aangeduid als landbouwgebied¹³. De percelen zijn noordoost-zuidwest georiënteerd. In de onmiddellijke nabijheid van het gebied is er geen bewoning weergegeven, maar ten oosten ervan is de woonkern van Schendelbeke gelegen. Grote delen van het huidige stratenpatroon (zoals de Dagmoedstraat, Ooievaarsnest en de Pijlekaartstraat) zijn reeds herkenbaar op de kaart.

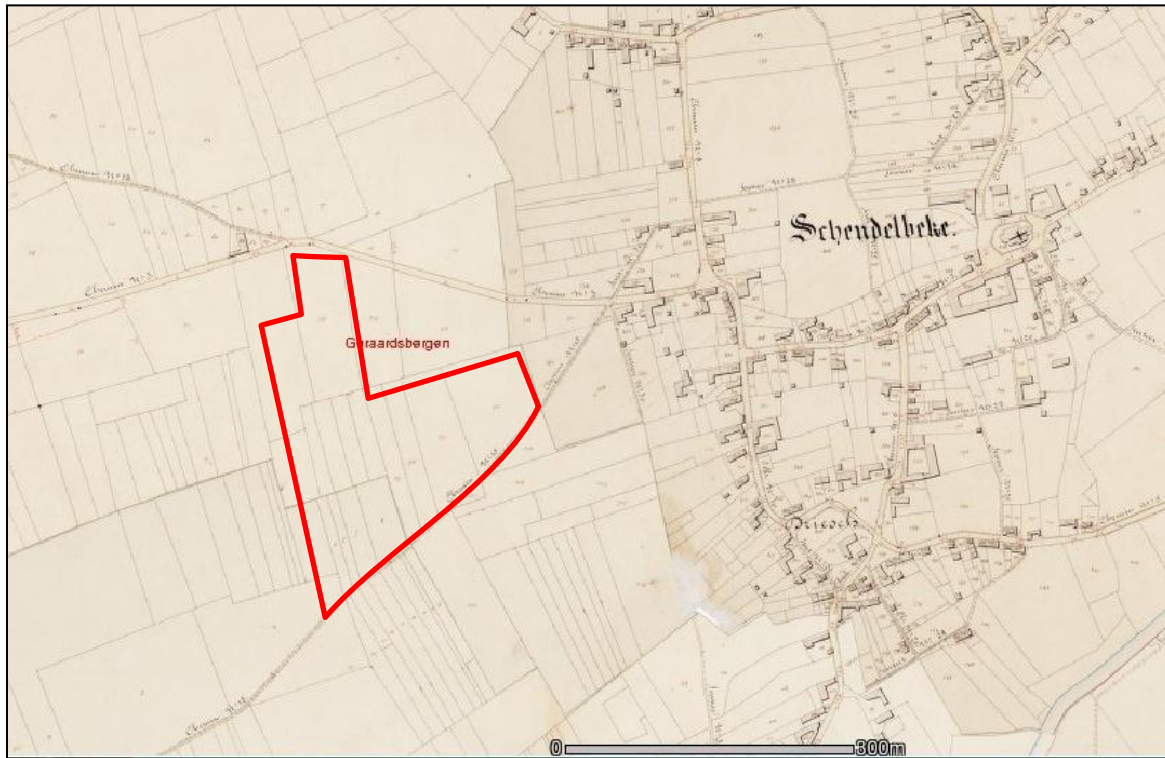
Figuur 5: Aanduiding van het onderzoeksgebied op de kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (Ferrariskaart) (1771-1778)¹⁴

¹³ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013a.

¹⁴ Digitale Bibliotheek van de koninklijke bibliotheek van België 2013a

3.2.2.2. *Atlas van de Buurtwegen (1841)*

Op de kaart van De Atlas van de Buurtwegen, opgesteld vanaf 1841, is het onderzoeksgebied als landbouwgebied aangeduid (Figuur 6)¹⁵. Het gebied is verder onderverdeeld in kleinere percelen. Deze hebben een noordnoordwest-zuidzuidoost gerichte oriëntatie. In de onmiddellijke nabijheid van het gebied is er geen bewoning weergegeven, maar ten oosten is de woonkern van Schendelbeke gelegen. Grote delen van het huidige stratenpatroon (zoals de Dagmoedstraat, Ooievaarsnest en de Pijlekaartstraat) zijn ook hier herkenbaar op de kaart.

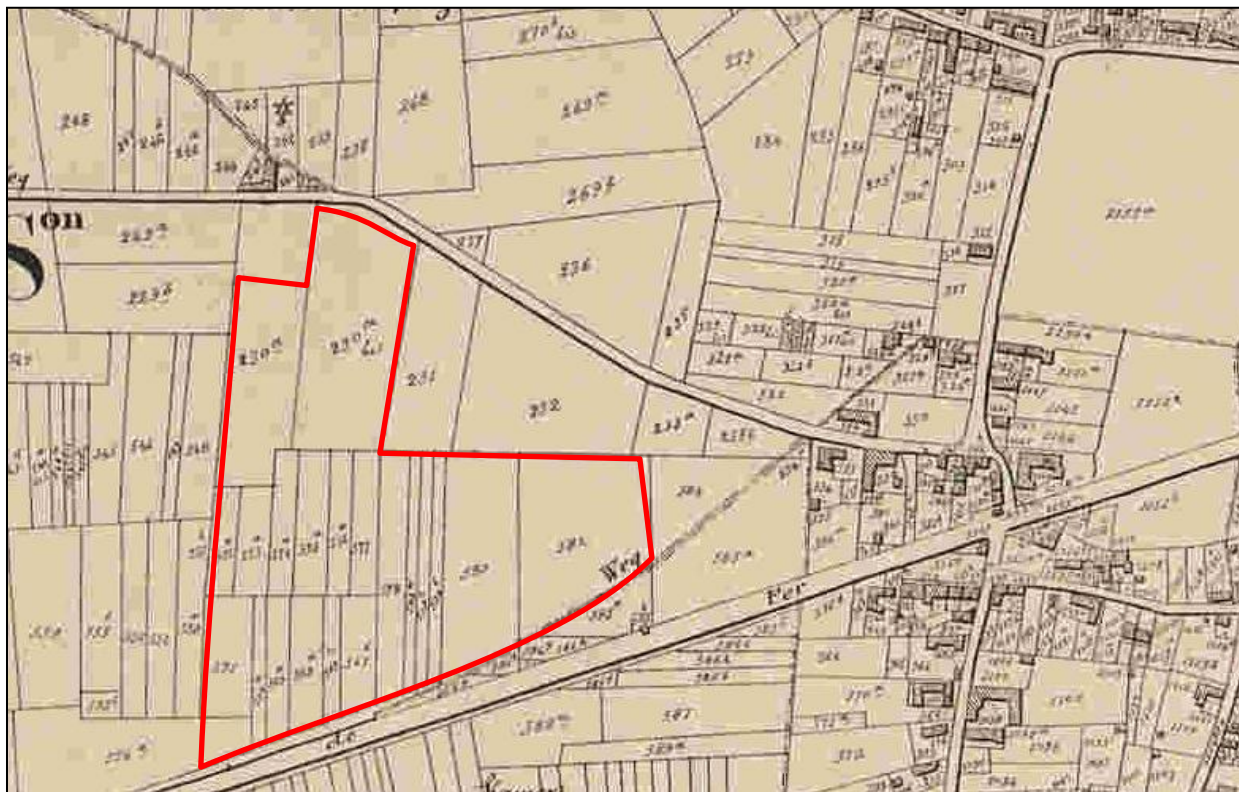
Figuur 6: Aanduiding onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (1841)¹⁶

¹⁵ Provincie Oost-Vlaanderen 2013b.

¹⁶ Provincie Oost-Vlaanderen 2013b

3.2.2.3. **Poppkaart (tweede helft 19de eeuw)**

De kaart van Philippe-Christian Popp (*Atlas cadastral parcellaire de la Belgique*) (Figuur 7), opgesteld in de tweede helft van de 19^e eeuw, geeft een vergelijkbaar beeld¹⁷. Het gebied is verder onderverdeeld in kleinere percelen. Deze hebben een noordnoordwest-zuidzuidoost gerichte oriëntatie. In de onmiddellijke nabijheid van het gebied is er geen bewoning weergegeven, maar ten oosten is de woonkern van Schendelbeke gelegen. Grote delen van het huidige stratenpatroon (zoals de Dagmoedstraat, de Ooievaarsnest en de Pijlekaartstraat) zijn herkenbaar op de kaart.

Figuur 7: Aanduiding onderzoeksgebied op de kadasterkaart van Phillipe-Christian Popp (1855)¹⁸

3.2.3. **Archeologische gegevens**

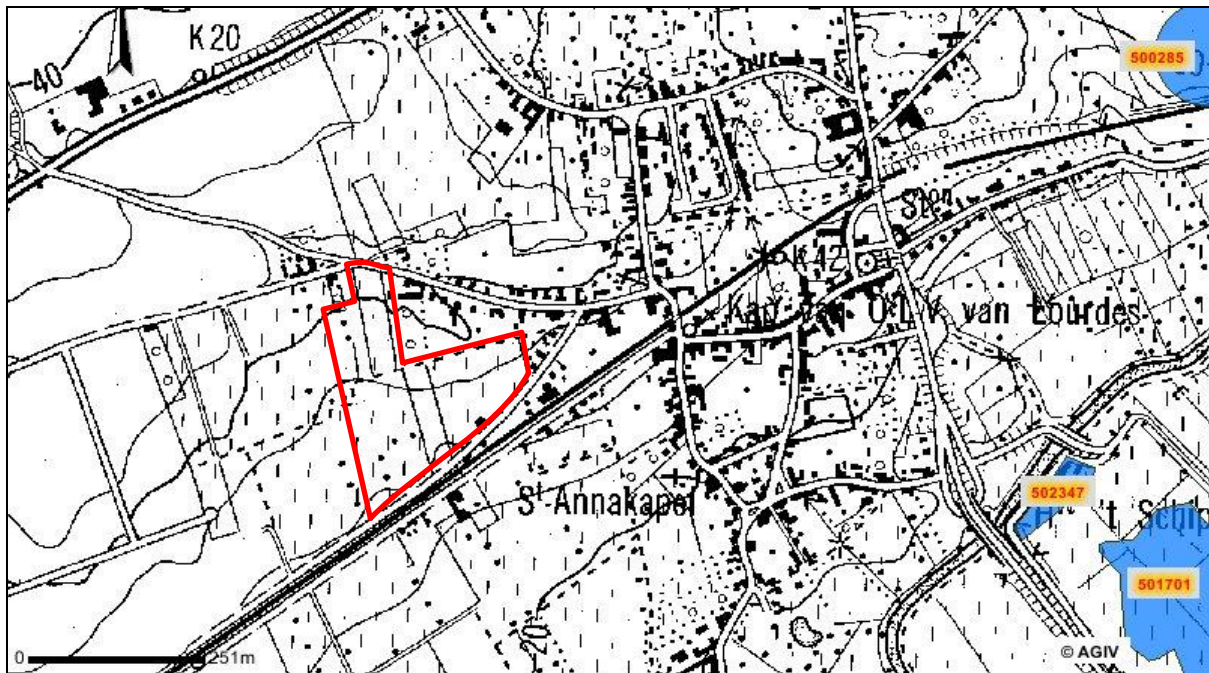
3.2.3.1. **Voorgaande archeologische vondsten**

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geeft verschillende archeologische waarden weer in de omgeving van het onderzoeksgebied (Figuur 8)¹⁹.

¹⁷ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013b.

¹⁸ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013b

¹⁹ CAI 2013

Figuur 8: CAI-kaart van het plangebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving

Voor het onderzoeksgebied zijn er nog geen vondsten gekend. Ten noordwesten zijn de locaties 30253 en 30254, gekend als structuren 31753 en 31781 waar tijdens onderzoek paalkuilen, kuilen en greppels zijn gevonden. Deze zijn aan de hand van het aardewerk gedateerd in de late ijzertijd en Romeinse tijd. De paalsporen uit de Romeinse tijd wijzen hierbij mogelijk op een houtbouwconstructie. In het noordoosten werd op de locatie 500285, structuur 500389, *Gansch Berg* genaamd, een concentratie aan bouwmetaal gevonden, Gallo-Romeins puin, scherven en dakpannen.

In het zuiden van de site bevinden zich verschillende vindplaatsen. De locatie 150377, structuur 150805 omvat het *kasteel van Schendelbeke*. Dit kasteel werd vermoedelijk opgericht in de 11^e/ 12^e eeuw, kende omstreeks 1300 een herbouw en werd in 1453 afgebroken. Het kasteel, dat vierkantig van structuur is, bestond voornamelijk uit muren opgebouwd uit baksteen met een natuurstenen bekleding. De vondst van stukken leem wijzen er ook op dat een deel van de muren, wellicht de binnenmuren, uit vakwerk is opgebouwd. Het dak bestond uit al dan niet geglaazuurde dakpannen, maar bij sommige delen van het kasteel werd echter leisteen gebruikt²⁰. Ook de locaties 150375, 150376, 150378 en 501710 (structuren 150801, 150804, 150806, 30709) omvatten vondsten die toebehoren aan dit kasteel. De locatie 502347, structuur 31398 gekend als *Het Schipken*, omvat de voorloper van het kasteel van Schendelbeke. Het ging hier om een versterkte hoeve die door de heren van Schendelbeke in gebruik was tot in de 12^e eeuw. Op de locatie 501701, structuur 30700 gekend als *De Gavers*, werden er tijdens graafwerken een paar lithische artefacten en organisch materiaal aangetroffen dat werd gedateerd in de steentijd.

Verder is er voor deze regio nog de vermelding van een losse vondst op locatie 507227, structuur 33245 gekend als *Pijlekaart*. Het ging hierbij om een bronzen muntgewicht dat werd gedateerd in de late middeleeuwen.

3.2.3.2. **Conclusie en verwachting.**

Op basis van de resultaten van de CAI, Centrale Archeologische Inventaris, kan men stellen dat het archeologisch potentieel voor het onderzoeksgebied te Geraardsbergen, Schendelbeke groot was. Voor het plangebied waren er nog geen vondsten gekend, maar de aanwezigheid van vondsten uit verschillende tijdperiodes in de buurt doet vermoeden dat bij het vooronderzoek dergelijke zaken aan het licht kunnen komen. Deze verwachting werd nog versterkt door de ligging op een licht uitgesproken zuidelijk georiënteerde helling. De bodem van het plangebied (zandleembodem) leende zich voor bewoning.

²⁰ Van Kempen P.A.M.M. & Keijers D.M.G. 2009.

4. Archeologisch onderzoek

4.1. Algemeen

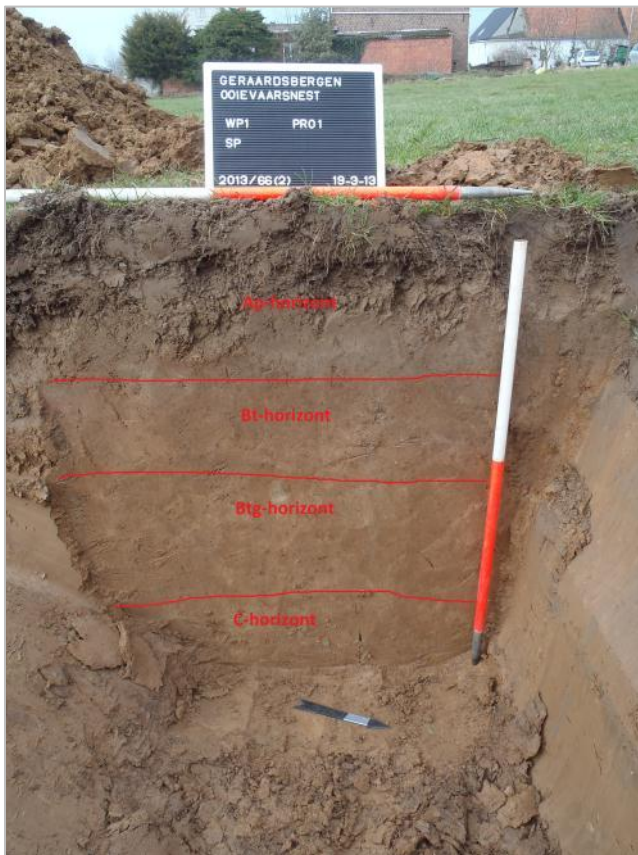
Het onderzoeksgebied werd onderzocht aan de hand van 21 werkputten en 23 kijkvensters (Bijlage: Plannr. 1). In totaal werden 133 spoornummers uitgedeeld. De sporen werden doorlopend genummerd. Een aantal sporen kwamen in verschillende werkputten terug. Deze werden na afloop van het terreinwerk in de sporenlijst aan elkaar gekoppeld.

De werkputten 1 tot en met 11 hebben een NNW-ZZO oriëntatie en zullen besproken worden in het hoofdstuk “4.3.1. Westelijk gelegen” (Bijlage: Plannr. 2 en 3). De werkputten 12 tot en met 21 hebben een WZW-ONO oriëntatie en zullen onder “4.3.3 Oostelijk gelegen werkputten” besproken worden (Bijlage: Plannr. 4).

Van de 23 kijkvensters werden er 18 gegraven bij de aanleg van de werkputten. Dit gebeurde ter hoogte van sporen die er beloftevol uitzagen en mogelijk in samenhang konden zijn met andere sporen (vb. een paalkuil die tot een structuur kan behoren, een graf tot een grafveld). De andere vijf werden gegraven tussen de sleuven in om een beter beeld te krijgen van de mogelijke begrenzing van de archeologisch meest interessante zone. De ligging van deze kijkvensters werd in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed bepaald.

4.2. Bodemopbouw

Uit de profielen (Bijlagen: Veldtekeningen 1 en 2) bleek dat de bodem in het grootste deel van het plangebied bestond uit een humeuze bouwvoor (Ap-horizont), bestaande uit uiterst siltig, donkerbruingrijs zand. De dikte van deze bouwvoor bedroeg over het algemeen ongeveer 25 tot 30 cm, max. 40 cm.

Figuur 9: Profiel 1, werkput 1.

Behoudens aan de top van de helling in het noorden van het plangebied, waar de bouwvoor direct op de primaire löss lag (Profiel 1), kwam direct onder de bouwvoor een pakket colluvium voor dat in omvang varieerde tussen 30 en 60 cm. Dit colluvium bestond uit sterk zandige leem tot uiterst siltig zand. Het pakket was grijsbruin van kleur, enigszins humeus, en bevatte baksteenfragmentjes, houtskool en aardewerk als bijmenging. Het grootste deel van dit aardewerk had een datering in de Romeinse periode (Zie 5. Vondstmateriaal). Het gaat hierbij om nederzettingsspuis die vanuit een hogere positie op de helling naar de lagere regionen is afgespoeld, wat wijst op de aanwezigheid van Romeinse vindplaatsen in de directe omgeving van het plangebied. Het colluvium, ook wel secundaire löss genaamd, is namelijk van de top van de helling afgespoeld en in de lagere terreingedeelten afgezet. Hierbij is niet alleen sediment afgezet, maar zijn ook kleinere artefacten verplaatst. Soms konden in het colluviale pakket meerdere lagen worden onderscheiden, wat erop lijkt te wijzen dat er sprake is geweest van verschillende fasen van erosie en sedimentatie. Onder de vondsten die in het colluvium werden aangetroffen bevond zich ook een fragment van middeleeuws kogelpotaardewerk uit de tiende-elfde eeuw, wat erop kan wijzen dat zowel in de Romeinse periode als later in de middeleeuwen sprake is geweest van erosie en sedimentatie langs de helling. Dit correspondeert ook met de perioden waarin een zekere graad van ontbossing heeft plaatsgevonden (in de vroege middeleeuwen regenereerde het bos tijdelijk door de bevolkingsafname), waardoor de ondergrond gevoeliger werd voor erosie. De dikte van het colluviaal pakket was het omvangrijkst in het midden van het plangebied. In het noorden en het zuiden was het pakket een stuk dunner (Bijlage: Bodemtraject).

Figuur 10: Profiel 2, werkput 1.

Onder het colluvium bevond zich in het grootste deel van het plangebied het primaire moedermateriaal, de C-horizont. Deze bestond uit over het algemeen uit lichtbruine, weinig zandige leem. Aan de onderkant van de helling werd het moedermateriaal zandiger. Van een klei-inspoelingshorizont werden in het grootste deel van het plangebied geen sporen aangetroffen (Figuur 10). Dit wijst erop dat in het plangebied naast sedimentatie van colluviale afzettingen ook een zekere graad van erosie heeft plaatsgevonden. Hierbij zijn enkele decimeters van het oorspronkelijke bodemprofiel door erosie verdwenen, wat ook onvermijdelijk een weerslag zal hebben op de intactheid van de sporen. Het plangebied bezat dan ook een vrij steile helling, die afhelde in zuidelijke richting (Figuur 11). De hoogte in het plangebied varieerde tussen 24,5 en 30,5 m +TAW.

In het noorden van het plangebied was direct onder de bouwvoor een klei-inspoelingshorizont aanwezig (Bt-horizont), die naar onder toe overging in een Btg-horizont (klei-inspoelingslaag met gleyverschijnselen) en op een diepte van ongeveer 80 cm beneden maaiveld in de C-horizont (Figuur

9). Hier was geen colluvium afgezet en was de erosie aanmerkelijk minder. Dit komt overeen met de gegevens op de bodemkaart, waarbij alleen in het noorden een textuur B-horizont aanwezig is, en in de rest van het plangebied een leem- of zandleembodem zonder profielontwikkeling voorkomt.

Figuur 11: Helling in het plangebied, foto genomen vanuit het zuiden.

4.3. Sporen en structuren

4.3.1. Westelijk gelegen werkputten

4.3.1.1. Werkput 1

In werkput 1 werden 13 sporen aangetroffen. Het gaat hier om sporen 1 tot en met 7 en 46 tot en met 51. De hoogte van het maaiveld in het NW is 30,17 m TAW en in het ZO 23,99 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 29,94 m TAW in het NO en op 23,26 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 602,509 m². Er werden 2 profielen geregistreerd (profielen 1 en 2).

- Spoor 1 is natuurlijk.
- Spoor 2 is een greppel die lichtbruingrijs van kleur was en in de werkputwanden verdween. Deze greppel werd ook in werkput 2 aangetroffen waar deze het spoornummer 17 kreeg. Dit spoor bevat een beetje houtskool.
- Spoor 3 is ook natuurlijk.
- Spoor 4 is een bruingrijze gracht met een beetje houtskool. Deze gracht loopt ook verder door in werkput 2, waar deze het spoornummer 9 kreeg. De gracht heeft een maximale diepte van 38 cm. Er konden twee vullingen opgemerkt worden. Vulling 1 werd reeds in het vlak beschreven (bruingrijs met een beetje houtskool), vulling twee heeft een donkergrijze kleur en bevat een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 5 is ook natuurlijk.
- Spoor 6 is mogelijk een paalkuil, heeft een ronde vorm en een bruingrijze kleur.
- Spoor 7 is een kuil met een onregelmatige vorm en een licht bruingrijze kleur. Dit spoor bevat een kleine hoeveelheid houtskool.
- Spoor 46 is een ovale kuil, met een lichtgrijsbeige kleur.
- Spoor 47 is natuurlijk.
- Spoor 48 is een paalkuil met een ronde vorm en een lichtgrijsbruine kleur. Het bevat een beetje houtskool. Dit spoor is waarschijnlijk gelijktijdig met spoor 49 op basis van het uitzicht, m.n. kleur en aflijning.

- Spoor 49 is een greppel met een lichtgrijsbruine kleur en bevat een beetje houtskool. Dit spoor kreeg ook spoornummers 41 in werkput 3 en 44 in werkput 2.
- Spoor 50 is een greppel met een beigegele kleur.
- Spoor 51 is ook een greppel met een lichtgrijsbruine kleur en bevat een beetje houtskool. Dit spoor kreeg ook spoornummers 35 in werkput 4, 43 in werkput 2 en 45 in werkput 3.

Figuur 12: Vlakfoto van spoor 4.

Figuur 13: Coupefoto van spoor 4.

4.3.1.2. **Werkput 2**

In werkput 2 werden 15 sporen aangetroffen. Het gaat hier om sporen 8 tot en met 20 en 42 tot en met 44. De hoogte van het maaiveld in het NW is 30,15 m TAW en in het ZO 24,07 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 29,27 m TAW in het NO en op 23,27 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 637,411 m². Er werd een profiel (profiel 3) geregistreerd. Er werden in deze werkput ook 3 kijkvensters gegraven.

- Spoor 8 is een onregelmatig gevormde kuil, licht grijsbruin van kleur met een weinig houtskool en ijzerconcreties
- Spoor 9 is een gracht met een lichtbruingrijze kleur en bevatte een beetje houtskool. Dit spoor kreeg ook spoornummer 4 mee in werkput 1.
- Spoor 10 is natuurlijk.
- Spoor 11 is ook een natuurlijk spoor.
- Spoor 12 is een ronde kuil, donkergrijs met licht gele vlekken. Als inclusies werd zeer veel houtskool, vrij veel verbrande leem en een beetje aardewerk aangetroffen. Dit spoor werd ook gecoupeerd. In de coupe had dit spoor een maximale diepte van 30 cm. Er werden twee lagen onderscheiden. De bovenste laag was zeer rijk aan aardewerk (concentratie links in de coupe). De tweede vulling was lichtgrijs van kleur met licht grijswitte vlekken, matig veel houtskool en weinig ijzerconcreties en verbrande leem. Het aardewerk uit dit spoor dateert in de Romeinse periode (2^e-3^e eeuw). Opvallend is het feit dat deze kuil ingegraven is in het colluvium dat zich op deze helling heeft afgezet.

Figuur 14: Coupefoto's van spoor 12 met recht een detail van de aardewerkconcentratie.

- Spoor 13 is natuurlijk.
- Spoor 14 is eveneens natuurlijk.
- Sporen 15 en 16 vormen samen een ondiepe paalkuil, waarbij spoor 15 de insteek vormt en spoor 16 de kern. De insteek is licht bruingrijs van kleur en bevat veel houtskoolspikkels, de kern is donker bruingrijs en bevat naast een matige hoeveelheid houtskool ook een groot stuk aardewerk, mogelijk een tegelfragment. Dit spoor is in de coupe slechts 8 cm diep bewaard.

Figuur 15: Vlak- en coupefoto van sporen 15 en 16.

- Spoor 17 is een greppel met een lichtgrijze kleur. In deze werkput bevatte het spoor een matige hoeveelheid ijzer. Dit spoor kreeg ook spoornummer 2 in werkput 1.
- Sporen 18 en 19 vormen samen een paalkuil, waarbij 18 de insteek is en 19 de kern vormt. Rondom dit spoor werd kijkvenster 3' gegraven.
- Spoor 20 is mogelijk een ovale kuil en heeft een donker grijsbruine kleur en bevat matig veel ijzerconcreties.
- Spoor 42 is natuurlijk.
- Spoor 43 is een greppel met een lichtgrijsbruine kleur en heeft ook spoornummers 35 (werkput 4), 45 (werkput 3) en 51 (werkput 1) gekregen. Het spoor bevat een beetje houtskool.
- Spoor 44 is ook een greppel met een lichtgrijsbruine kleur. Dit spoor is gelijk aan spoornummers 41 in werkput 3 en 49 in werkput 1. Het bevat een beetje houtskool.

Om na te gaan of er zich nog andere sporen in de onmiddellijke nabijheid van spoor 12 zaten werd kijkvenster 2 aangelegd. Dit kijkvenster leverde geen nieuwe sporen op.

4.3.1.3. **Werkput 3**

In werkput 3 werden 18 sporen aangetroffen. Het gaat hier om spoornummers 21 tot en met 34, 38 tot en met 41 en 45. De hoogte van het maaiveld in het NW is 30,36 m TAW en in het ZO 23,91 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 29,43 m TAW in het NO en op 23,30 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 812,972 m². Er werden in deze werkput twee profielen (profielen 4 en 6) geregistreerd. Deze werkput bevatte 4 kijkvensters.

- Spoor 21 is natuurlijk.
- Spoor 22 is een greppel met een licht grijsbeige kleur en een beetje houtskool als inclusie. Deze greppel werd aangesneden in kijkvenster 3". Deze gracht loopt van het noordoosten en buigt af naar het zuiden. Waarschijnlijk loopt deze gracht verder tussen de werkputten 3 en 4. Waarschijnlijk kan deze gracht in de Romeinse periode gedateerd worden. In de vulling van deze greppel werd een tegulafragment aangetroffen. Spoor 22 bleek na couperen een ondiep greppeltje met een komvormige doorsnede en een maximale diepte van 16 cm
- Spoor 23 is een greppel, lichtgrijs van kleur met matig veel ijzerconcreties als inclusie.
- Spoor 24 is eveneens een greppel, licht grijsbeige van kleur, eveneens met matig veel ijzerconcreties als inclusies. Deze loopt NW-ZO. Aan het uiteinde van deze gracht werden een aantal sporen aangetroffen. Het gaat hierbij om sporen 25 tot 28.
- Spoor 25 is een kuil met een ovale vorm met een matige hoeveelheid ijzerconcreties en een beetje bioturbatie. Het spoor is lichtgrijsbeige van kleur. Dit spoor is in de coupe komvormig en heeft een maximale diepte van 26 cm

Figuur 16: Coupefoto van spoor 22 (links) en spoor 25 (rechts).

- Spoor 26 is een kuil met een onregelmatige vorm en een matige hoeveelheid ijzerconcreties en een beetje bioturbatie. Het spoor is lichtgrijsbeige van kleur.
- Spoor 27 is een kuil, licht grijswit van kleur en is enkel een beetje gebioturbeerd.
- Spoor 28 is een greppel met een NO-ZW verloop. De kleur is licht grijsbruin en bevat een weinig houtskool als inclusies.
- Spoor 29 is een greppel die doorloopt in de nabijgelegen werkputten. Deze greppel heeft de volgende spoornummers gekregen: 54 (werkput 4), 62 (werkput 5) en 69 (werkput 6). Deze greppel is licht grijsbruin van kleur met als inclusies een weinig houtskool en matig veel ijzerconcreties.
- Spoor 30 is een ronde kuil met een lichtbruine kleur. Als inclusies zijn er een weinig houtskool, ijzerconcreties en mangaan op te merken.
- Spoor 31 is een ovale kuil met een licht grijsbruine kleur en een kleine hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 32 is een natuurlijk spoor.
- Spoor 33 is ook een natuurlijk spoor.
- Spoor 34 is natuurlijk.
- Spoor 38 is een ovale kuil met een bruine kleur met zwarte vlekken. Het bevat een matige hoeveelheid houtskool en aardewerk.
- Spoor 39 is een mogelijk brandrestengraf of een verbrandingskuil dat in het vlak als een afgeronde rechthoek af te lijnen was. Het is donkergrijs van kleur met zeer veel houtskool en een weinig verbrande leem. Dit spoor was matig gebioturbeerd.
- Spoor 40 is natuurlijk.
- Spoor 41 is een greppel met in deze werkput een donkerbruingrijze kleur en een beetje ijzer. In andere werkputten kreeg deze greppel reeds spoornummers 44 (werkput 2) en 49 (werkput 1) mee.
- Spoor 45 is een greppel met een lichtgrijsbruine kleur en heeft ook spoornummers 35 (werkput 4), 43 (werkput 2) en 51 (werkput 1) gekregen in andere werkputten. Het spoor bevat een beetje houtskool.

Figuur 17: Vlakkfoto van spoor 39.

Rondom spoor 39 werd een kijkvenster aangelegd dat later vergroot werd (kijkvenster 6 en 19). Er werden geen nieuwe sporen geregistreerd in dit kijkvenster.

4.3.1.4. **Werkput 4**

In werkput 4 werden 11 sporen aangetroffen. Het gaat hier om spoornummers 35 tot en met 37 en 52 tot en met 59. De hoogte van het maaiveld in het NW is 30,40 m TAW en in het ZO 23,86 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 29,36 m TAW in het NO en op 23,53 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 661,712 m². Er werden 2 profielen (profielen 5 en 7) geregistreerd en 2 kijkvensters gegraven.

- Spoor 35 is een greppel die ook in andere werkputten opgemerkt is. Deze heeft in andere werkputten volgende spoornummers gekregen: 43, 45 en 51. Het heeft een lichtgrijsbruine kleur en bevat een beetje houtskool.
- Spoor 36 is natuurlijk.
- Spoor 37 is een paalkuil met een ronde vorm, licht grijsbeige van kleur met een klein beetje houtskool als inclusie.
- Spoor 52 is eveneens een ronde paalkuil met een donkerbruine kleur. Ook hierin werd een klein beetje houtskool als inclusie opgemerkt.
- Spoor 53 is een ovale paalkuil met een witgrijze kleur en lichtbruine vlekken. Als inclusies werden een weinig houtskool en ijzerconcreties opgemerkt. Dit spoor werd ook gecoupeerd. In de coupe bleek dit spoor 28 cm diep bewaard. In de coupe kon een duidelijke paalkern en insteek onderscheiden worden.

Omdat spoor 53 vrij beloftevol leek werd rondom dit spoor een kijkvenster aangelegd, kijkvenster 8. In de omgeving van dit spoor werden echter geen verdere sporen aangetroffen.

Figuur 18: Coupefoto van spoor 53.

- Spoor 54 is een greppel die in naburig gelegen werkputten ook opgemerkt is. Deze greppel kreeg eveneens de spoornummers 29 (werkput 3), 62 (werkput 5) en 69 (werkput 6).
- Spoor 55 is ook een greppel. Deze is grijsbruin van kleur met witgrijze vlekken. Als inclusie werd een weinig houtskool opgemerkt.
- Spoor 56 is een rechthoekige kuil met een grijsbruine kleur en lichtgrijze vlekken. Als inclusie werd enkel een beetje houtskool opgemerkt.
- Spoor 57 is een greppel, grijsbruin van kleur met donkergrijze vlekken. Als inclusies werden een beetje houtskool en ijzerconcreties opgemerkt.
- Spoor 58 is een kuil, grijsbruin gevlekt, met een afgeronde rechthoek als vorm, als inclusie werd een weinig houtskool opgemerkt. Spoor 59 is een onregelmatig gevormde kuil, grijsbruin gevlekt van kleur met een weinig houtskool als inclusie.

Kijkvenster 9 werd gegraven rond een spoor dat eerst beloftevol leek, maar na de uitbreiding en het verder opschaven bleek het om een boomval te gaan.

4.3.1.5. **Werkput 5**

In werkput 5 werden vier sporen aangetroffen. Het gaat hier om spoornummers 60 tot en met 63. De hoogte van het maaiveld in het NW is 28,52 m TAW en in het ZO 25,32 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 27,60 m TAW in het NO en op 24,64 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 339,192 m².

- Spoor 60 is een ovaal gevormde kuil, witgrijs van kleur met lichtbruine vlekken, waarin een beetje houtskool en ijzerconcreties opgemerkt werden.
- Spoor 61 is eveneens een kuil, rechthoekig van vorm met een grijsbruine gevlekte vulling, als inclusies kon enkel een beetje houtskool opgemerkt worden.
- Spoor 62 is een greppel die in de voorgaande werkputten ook al geregistreerd is. Deze kreeg hierbij ook de spoornummers 29, 54 en 69.
- Spoor 63 is een kuil, ovaal van vorm met een lichtgrijze kleur, als inclusies konden een matige hoeveelheid houtskool en een beetje ijzerconcreties opgemerkt worden.

4.3.1.6. **Werkput 6**

In werkput 6 werden zes sporen aangetroffen. Het gaat hier om spoornummers 64 tot en met 69. . De hoogte van het maaiveld in het NW is 28,53 m TAW en in het ZO 25,06 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 27,54 m TAW in het NO en op 24,34 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 300,144 m². Er werden drie profielen (profielen 11, 18 en 19) geregistreerd en 2 kijkvensters gegraven.

- Spoor 64 is natuurlijk.

- Spoor 65 is een boomval.
- Spoor 66 is een greppel, lichtgrijsbruin van kleur, met een matige hoeveelheid ijzerconcreties. Deze loopt verder door in werkput 7, waar deze spoornummer 72 kreeg.
- Spoor 67 en 68 zijn mogelijk twee vullingen van de zelfde kuil. Spoor 67 is een onregelmatig gevormde kuil met een donkergrijze kleur, met lichtgrijze en lichtbruine vlekken. Als inclusies werden een matige hoeveelheid houtskoolspikkels en ijzerconcreties opgemerkt. Spoor 68 is een kuil die in spoor 67 ligt. Deze is rond van vorm en heeft een donkergrijze kleur met lichtgele vlekken, inclusies zijn een matige hoeveelheid houtskoolspikkels en een weinig ijzerconcreties. Spoor 68 ligt in spoor 67.
- Spoor 69 is een greppel die ook in de naburige werkputten loopt. Deze kreeg daar de volgende spoornummers: 29 (werkput 3), 54 (werkput 4) en 62 (werkput 5). In deze werkput had deze een lichtgrijsbruine kleur en bevatte een matige hoeveelheid houtskool en ijzer.

4.3.1.7. **Werkput 7**

In werkput 7 werden zes sporen aangetroffen. Het gaat hier om spoornummers 70 tot en met 74 en 83. De hoogte van het maaiveld in het NW is 28,74 m TAW en in het ZO 25,32 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 27,99 m TAW in het NO en op 24,75 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 361,686 m². Er werden twee profielen (profielen 12 en 21) geregistreerd.

- Spoor 70 is licht grijsbruin van kleur en heeft een matige hoeveelheid ijzerconcreties als inclusie. Deze krijgt in werkput 8 spoornummer 78
- Spoor 71 is eveneens licht grijsbruin van kleur en bevat ook een matige hoeveelheid ijzerconcreties. Deze krijgt in werkput 8 het spoornummer 77
- Spoor 72 is een greppel met een lichtgrijsbruine kleur met een matige hoeveelheid ijzer. In de andere werkput kreeg deze reeds het spoornummer 66.
- Spoor 73 is een ronde kuil, licht grijsbeige van kleur.
- Spoor 74 is een ronde kuil met een donkergrijsbruine kleur. Als inclusies is een matige hoeveelheid ijzerconcreties opgemerkt. Daarnaast was dit spoor ook een beetje gebioturbeerd.
- Spoor 83 is een ovale kuil, lichtgrijs van kleur met licht grijswitte vlekken. Dit spoor bevat een matige hoeveelheid ijzerconcreties.

4.3.1.8. **Werkput 8**

In werkput 8 werden zeven sporen aangetroffen. Het gaat hier om spoornummers 75 tot en met 81. De hoogte van het maaiveld in het NW is 28,93 m TAW en in het ZO 24,32 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 28,02 m TAW in het NO en op 23,75 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 583,459 m². Er werden vijf profielen geregistreerd (profielen 13 tot en met 17). Er werden 2 kijkvensters gegraven.

- Spoor 75 is een ovale kuil, licht beigewit van kleur, met een matige hoeveelheid ijzerconcreties als inclusie.
- Spoor 76 is natuurlijk.
- Spoor 77 is een greppel die in werkput 7 ook al opgemerkt werd. Deze kreeg hier spoornummer 71.
- Spoor 78 is eveneens een greppel die in werkput 7 geregistreerd werd. Deze kreeg daar het spoornummer 70. In deze werkput had de greppel een lichtbruingrijze kleur en bevatte een matige hoeveelheid ijzer.
- Spoor 79 is natuurlijk.
- Spoor 80 is een kuil, ovaal van vorm en lichtgrijs van kleur. Als inclusies werd een matige hoeveelheid ijzerconcreties en een weinig houtskoolspikkels opgemerkt. Dit spoor werd ook gecoupeerd, bleek 16 cm diep bewaard te zijn en had een komvormige doorsnede

- Spoor 81 is ook een kuil. Deze is ook ovaal van vorm, lichtgrijs van kleur en bevatte als inclusies een matige hoeveelheid houtskool en een weinig ijzerconcreties.

Rondom sporen 80 en 81 werden respectievelijk kijkvensters 12 en 13 gegraven.

Figuur 19: Coupefoto van spoor 80.

4.3.1.9. **Werkput 9**

In werkput 9 werden één spoor (spoor 82) aangetroffen. De hoogte van het maaiveld in het NW is 25,11 m TAW en in het ZO 23,83 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 24,22 m TAW in het NO en op 23,58 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 132,365 m².

Spoor 82 is een greppel, lichtgrijsbeige van kleur. Als inclusies werden enkel een matige hoeveelheid ijzerconcreties opgemerkt.

4.3.1.10. **Werkput 10**

In werkput 10 werden geen sporen aangetroffen. De hoogte van het maaiveld in het NW is 25,27 m TAW en in het ZO 23,77 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 24,51 m TAW in het NO en op 23,01 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 166,013 m². Er werd één profiel (profiel 20) geregistreerd.

4.3.1.11. **Werkput 11**

In werkput 11 werd één natuurlijk spoor (spoor 84) aangetroffen. De hoogte van het maaiveld in het NW is 25,34 m TAW en in het ZO 23,85 m TAW. Het archeologisch vlak werd aangelegd op 24,57 m TAW in het NO en op 23,13 m TAW in het ZO. De oppervlakte van deze werkput is 156,805 m². Er werden twee profielen (profiel 22 en 23) geregistreerd.

4.3.2. Extra kijkvensters

Aangezien nog tijdens het veldwerk bleek dat een waardevolle archeologische zone aanwezig was, werden vijf extra kijkvensters gegraven. De bedoeling was om de archeologisch meest interessante zone beter te kunnen afbakenen. Deze werden allen in het noordelijke deel van de NW-ZO gerichte sleuven gegraven. Het gaat hierbij om kijkvensters 17, 18, 20, 21 en 22. Kijkvenster 19 werd als vergroting van kijkvenster 6 aangelegd rond het vermoedelijke brandrestengraf / brandkuil in werkput 3. Ook bij deze uitbreiding bleek het om een geïsoleerd graf / spoor te gaan.

4.3.2.1. Kijkvenster 17

Kijkvenster 17 werd aangelegd tussen werkputten 1 en 2, centraal in het terrein. De hoogte van het maaiveld ligt op 27,69 m TAW. Het archeologisch vlak lag op 26,47 m TAW. De oppervlakte van dit kijkvenster is 37,763 m². Er werden twee sporen aangetroffen (sporen 125 en 126).

- Spoor 125 is een ovaalvormige kuil met een licht grijsbeige kleur. Als inclusie kon enkel een matige hoeveelheid ijzerconcreties opgemerkt worden.
- Spoor 126 is een ronde kuil, donkergrijs van kleur met als inclusies een matige hoeveelheid houtskoolspikkels en een kleine hoeveelheid ijzerconcreties.

Figuur 20: Vlaktfoto kijkvenster 17.

4.3.2.2. Kijkvenster 18

Kijkvenster 18 werd eveneens aangelegd tussen werkputten 1 en 2, maar dan meer naar het noorden van het terrein. De hoogte van het maaiveld ligt op 28,86 m TAW. Het archeologisch vlak lag op 28,17 m TAW. De oppervlakte van dit kijkvenster is 32,556 m². Er werden geen sporen aangetroffen.

4.3.2.3. Kijkvenster 20

Kijkvenster 20 bevindt zich in de noordwesthoek tussen werkputten 7 en 8. De hoogte van het maaiveld ligt op 29,01 m TAW, die van het archeologisch vlak op 27,56 m TAW. De oppervlakte van dit kijkvenster is 39,429 m². Er werden geen sporen aangetroffen.

4.3.2.4. Kijkvenster 21

Kijkvenster 21 bevindt zich tussen werkput 6 en 7, en dit centraal tussen kijkvensters 10 en 11. De hoogte van het maaiveld ligt op 28,30 m TAW, die van het archeologisch vlak op 27,10 m TAW. De oppervlakte van dit kijkvenster is 34,589 m². Er werden geen sporen aangetroffen.

4.3.2.5. **Kijkvenster 22**

Kijkvenster 22 bevindt zich eveneens tussen werkput 7 en 6, maar nu ten zuiden van kijkvenster 11. De hoogte van het maaiveld ligt op 27,15 m TAW, die van het archeologisch vlak op 26,20 m TAW. De oppervlakte van dit kijkvenster is 71,007 m². In dit kijkvenster werden zeven sporen aangetroffen (spoornummers 127 tot en met 133).

Figuur 21: Vlakkfoto van kijkvenster 22.

- Spoor 127 is een greppel, licht bruinbeige van kleur met vrij veel ijzerconcreties.
- Spoor 128 is een onregelmatig gevormde kuil, licht grijswit van kleur met een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 129 is een paalkuil, rond van vorm en licht grijswit van kleur. Deze bevat vrij veel ijzerconcreties. In de coupe heeft dit spoor een bijna-zadeltasvorm. De maximale diepte van dit spoor is 55 cm. Dit spoor kan deel hebben uitgemaakt van een structuur.

Figuur 22: Coupefoto van spoor 129.

- Spoor 130 is een ovale kuil, licht grijswit van kleur met veel ijzerconcreties.
- Spoor 131 is een natuurlijk spoor.
- Spoor 132 is een onregelmatig gevormde kuil, licht grijsbeige van kleur, zonder inclusies.
- Spoor 133 is natuurlijk.

4.3.3. Oostelijk gelegen werkputten

4.3.3.1. Werkput 12

In werkput 12 werden 13 sporen aangetroffen (spoornummers 85, 90 tot en met 95 en 119 tot en met 124). De hoogte van het maaiveld lag in het O op 27,96 m TAW en in het W van de werkput op 26,64 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 27,36 m TAW en in het W van de werkput op 26,02 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 398,036 m². Er werden twee profielen (profielen 24 en 29) geregistreerd. Er werden 2 kijkvensters gegraven.

- Spoor 85 is een greppel, licht grijswit van kleur met een matige hoeveelheid ijzerconcreties en bioturbatie. Deze greppel loopt niet verder in zuid-oostelijke richting.
- Spoor 90 is een lichtgrijsbruine greppel die in werkput 13 nog doorloopt. Daar krijgt deze het spoornummer 97.

Sporen 91 tot 95 bevinden zich in kijkvenster 14.

Figuur 23: Vlakfoto van kijkvenster 14.

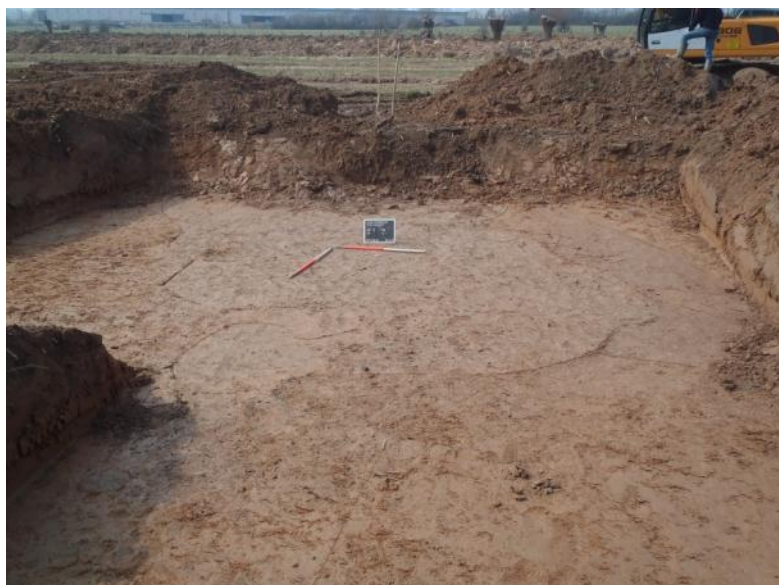
- Spoor 91 is een grote, onregelmatige gracht. Deze is licht grijsbeige van kleur en bevat een matige hoeveelheid ijzerconcreties en weinig houtskoolspikkels en verbrande leem. Ook werden enkele scherven Romeins aardewerk en dakpanfragmenten aangetroffen bij het opschaven van dit spoor.
- Sporen 92 en 93 vormen samen een paalkuil, waarbij spoor 92 de insteek is en 93 de paalkern. Spoor 92 is donkergrijs van kleur en ovaal van vorm. Als inclusies kunnen een weinig verbrande leem en houtskool opgemerkt worden. Daarnaast werd ook één scherp aardewerk aangetroffen. Spoor 93 is donker grijsbruin van kleur en bevat een matige hoeveelheid verbrande leem en een weinig ijzerconcreties. De kern is ook ovaal van vorm.

Figuur 24: Vlakfoto van sporen 92 en 93.

- Spoor 94 is een ovale kuil, lichtgrijs van kleur met een weinig ijzerconcreties.
- Spoor 95 is een kuil, onregelmatig van vorm, met een licht grijswitte kleur. Een matige hoeveelheid ijzerconcreties konden worden opgemerkt.

Kijkvenster 16 leverde ook een groot aantal sporen op. Hierin werden sporen 119 tot 124 aangetroffen.

Figuur 25: Vlakfoto van kijkvenster 16.

- Spoor 119 is een ronde paalkuil, lichtgrijs van kleur met lichtbeige vlekken, met een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 120 is een ronde paalkuil, lichtgrijsbeige van kleur, met een matige hoeveelheid ijzerconcreties..
- Spoor 121 is een grote onregelmatig gevormde kuil/depressie. Deze heeft een licht grijswitbeige vulling, met als inclusies een matige hoeveelheid ijzerconcreties. Ook werd hierin een aantal scherven Romeins aardewerk aangetroffen, waaronder terra nigra, wat een datering in de 1^e-2^e eeuw geeft.
- Spoor 122 is een greppel die licht grijswit van kleur is en bevat een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 123 is eveneens een greppel. Deze heeft een licht grijsbeige kleur en bevat een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 124 is een ovale kuil met een licht grijswitte kleur en een matige hoeveelheid ijzerconcreties.

4.3.3.2. **Werkput 13**

In werkput 13 werden 15 sporen aangetroffen. Het gaat om spoornummers 86, 96, 97 en 107 tot 118. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 27,51 m TAW en in het W van de werkput op 26,50 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 26,70 m TAW en in het W van de werkput op 25,57 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 400,435 m². Er werden twee profielen (profielen 25 en 30) geregistreerd. Er werd één kijkvenster gegraven.

- Spoor 86 is een onregelmatig, natuurlijk spoor.
- Spoor 96 is een greppel met een lichtgrijze kleuren met weinig ijzerconcreties.
- Spoor 97 is eveneens een greppel. In werkput 12 kreeg deze het spoornummer 90. Deze greppel is donker grijsbeige van kleur en bevat een kleine hoeveelheid ijzerconcreties en een matige hoeveelheid houtskool.

Sporen 107 tot 118 bevinden zich allen in het grote kijkvenster 15.

Figuur 26: Vlakkfoto van kijkvenster 15 met spoor 109 centraal.

- Spoor 107 is een ovale kuil met een licht grijsbeige kleur en een matige hoeveelheid ijzerconcreties als inclusie.
- Spoor 108 is eveneens een kuil. Het gaat om een ovale kuil met een licht grijswitte kleur en een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 109 betreft een inhumatiegraf met lijksilhouet. Het graf heeft volgende afmetingen: ca 1,70m x 0,45m. De grafkuil zelf is net iets groter dan de kistbegraaving die er in begraven is. Dit is duidelijk door de band van schone grond rond de meest gevlekte vulling van de kist. Het lichaam zelf is begraven met het hoofd naar het noordoosten. De handen moeten op het bekken hebben gelegen. De voeten zijn naar binnen gelegen. Het individu dat hier begraven is, is vermoedelijk een kind of jong-volwassene, gezien de lengte van 1,40m. Na het vrijleggen en documenteren werd het graf afgedekt.

Figuur 27: Detailfoto van spoor 109 met rechts schematische aanduiding van de grens van de kist (zwart) en het lijksilhouet (bruin).

- Spoor 110 is een ronde paalkuil met een lichtbeige kleur.
- Spoor 111 is een ronde paalkuil met lichtgrijze kleur en een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 112 is een ovale paalkuil met een lichtgrijsbeige kleuren bevat een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 113 is een ronde paalkuil met een lichtgrijze kleur.
- Spoor 114 is een ovale kuil met een licht grijsbeige kleur en een grote hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 115 is een langwerpige kuil met een licht bruinbeige kleur en als inclusies een matige hoeveelheid ijzerconcreties en een matige hoeveelheid bioturbatie.
- Spoor 116 is ook een langwerpige kuil met een licht grijsbeige kleur met veel ijzerconcreties en een beetje bioturbatie.
- Spoor 117 is een ronde kuil met een licht bruingrijze kleur en een matige hoeveelheid ijzerconcreties.

- Spoor 118 is eveneens een ronde kuil met een licht bruingrijze kleur met een matige hoeveelheid ijzerconcreties.

4.3.3.3. **Werkput 14**

In werkput 14 werden vijf sporen aangetroffen. Het gaat om spoornummers 87, 88, 98, 99 en 106. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 27,02 m TAW en in het W van de werkput op 26,05 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 26,42 m TAW en in het W van de werkput op 26,14 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 285,249 m². Er werden twee profielen (profielen 26 en 35) geregistreerd.

- Spoor 87 is een onregelmatig gevormd natuurlijk spoor.
- Spoor 88 is een onregelmatig gevormd natuurlijk spoor.
- Spoor 98 is een ronde kuil en heeft een licht grijswitte kleur met een matige hoeveelheid ijzerconcreties.
- Spoor 98 is een ovale kuil met een licht grijsbeige/grijswitte kleur en bevat een matige hoeveelheid ijzerconcreties.

4.3.3.4. **Werkput 15**

In werkput 15 werden geen sporen aangetroffen. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 26,30 m TAW en in het W van de werkput op 25,67 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 25,79 m TAW en in het W van de werkput op 24,95 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 289,107 m². Er werd één profiel (profiel 31) geregistreerd.

4.3.3.5. **Werkput 16**

In werkput 16 werd één natuurlijk spoor aangetroffen, spoor 100. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 25,49 m TAW en in het W van de werkput op 25,45 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 24,71 m TAW en in het W van de werkput op 24,75 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 277,476 m². Er werd één profiel (profiel 27) geregistreerd.

4.3.3.6. **Werkput 17**

In werkput 17 werden twee sporen aangetroffen. Het gaat om sporen 89 en 101. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 25,01 m TAW en in het W van de werkput op 25,01 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 24,46 m TAW en in het W van de werkput op 24,29 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 229,975 m². Er werden twee profielen (profielen 28 en 31) geregistreerd.

- Spoor 89 is een ovaalvormig natuurlijk spoor.
- Spoor 101 is een paalkuil die ovaal van vorm is. De vulling heeft een licht grijswitte kleur en bevat een grote hoeveelheid ijzerconcreties. Dit spoor is gecoupeerd. Het heeft een maximale diepte van 16 cm en heeft een bakvormig profiel.

Figuur 28: Coupefoto van spoor 101.

4.3.3.7. **Werkput 18**

In werkput 18 werden één natuurlijk spoor aangetroffen, spoor 105. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 24,77 m TAW en in het W van de werkput op 24,76 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 24,15 m TAW en in het W van de werkput op 23,88 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 187,541 m². Er werd één profiel (profiel 34) geregistreerd.

4.3.3.8. **Werkput 19**

In werkput 19 werden geen sporen aangetroffen. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 24,56 m TAW en in het W van de werkput op 24,49 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 23,81 m TAW en in het W van de werkput op 23,67 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 161,555 m². Er werd één profiel (profiel 33) geregistreerd.

4.3.3.9. **Werkput 20**

In werkput 20 werd één spoor aangetroffen, spoor 104. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 24,40 m TAW en in het W van de werkput op 24,17 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 23,56 m TAW en in het W van de werkput op 23,53 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 115,352 m².

Spoor 104 is een onregelmatig gevormde kuil met een licht grijsbeige kleur met een matige hoeveelheid ijzerconcreties.

4.3.3.10. **Werkput 21**

In werkput 21 werden twee sporen en één recente verstoring aangetroffen. Het gaat om sporen 102 en 103. De hoogte van het maaiveld lag in het O op 24,21 m TAW en in het W van de werkput op 24,04 m TAW. Het archeologisch vlak lag in het O op 23,50 m TAW en in het W van de werkput op 23,18 m TAW. De oppervlakte van deze werkput is 69,195 m².

- Spoor 102 is een rechthoekige kuil met een donker grijszwarte kleur. Deze kuil bevatte veel houtskoolspikkels, een matige hoeveelheid verbrande leemfragmenten en een beetje bioturbatie.

Figuur 29: Vlakkfoto van spoor 102.

- Spoor 103 is een greppel met licht grijsbeige van kleur. Dit spoor bevatte veel verbrande leem, een matige hoeveelheid houtskoolspikkels en ijzerconcreties en een enkele scherp rood geglaazuurd aardewerk. De aanwezigheid van rood geglaazuurd aardewerk doet een datering in de late/postmiddeleeuwen vermoeden.

5. Vondstmateriaal

5.1. Aardewerk

In totaal werden 107 scherven ingezameld. Het grootste deel van dit materiaal kan in de Romeinse periode gedateerd worden. Een aantal scherven werd als puntvondst in sleuf 1 ingemeten.

Puntvondst 1 is een groot tegulafragment dat in het colluviumpakket werd aangetroffen.

Puntvondst 2 is een lokale accumulatie van materiaal. Het gaat om acht scherven, waarvan twee randfragmenten. Een eerste rand is afkomstig van een kruikje in oxiderend gebakken Low Lands Ware aardewerk. In hetzelfde baksel werd ook een fragment van een bandoor met accoladeversiering aangetroffen. Een tweede randfragment is afkomstig van een mortarium van het type Haltern 60. Het gaat om een mortarium in een oranjebeige baksel, waarschijnlijk afkomstig uit Noord-Frankrijk, mogelijk Bavay.

Ter hoogte van spoor 12 werd ook een aantal scherven uit het colluvium gerecupereerd. Het gaat om een middeleeuws randfragment van een kogelpot uit handgevormd grijs aardewerk en een drietal fragmenten Romeinse kruikwaar. De rand van de kogelpot is een eenvoudige naar buiten geplooid, vrij lange rand met afgeronde top. Deze rand is te dateren in de 10^e-11^e eeuw.

Uit acht sporen werd ook dateerbaar materiaal verzameld. Het gaat hierbij zowel om aardewerk als om bouwkeramiek. Er kan hierbij onderscheid gemaakt worden tussen sporen met een Romeinse datering en een jongere, postmiddeleeuwse datering (Bijlage: Plannr. 6 en Plannr. 7).

Romeinse sporen:

Spoor 12 bevatte 42 scherven. Het grootste deel hiervan behoren toe aan één individu, namelijk een voorraadpot in reducerend gebakken Low Lands Ware aardewerk. Dit individu is goed voor 33 scherven die een volledige bodem vormen. Daarnaast zijn er drie scherven oxiderend gebakken Low Lands Ware aardewerk, drie scherven kruikwaar, één scherp uit het Rijnland, mogelijk Keulen, één scherp imitatie Terra Nigra en één sterk verweerde scherp terra sigilata. Deze samenstelling van

verschillende aardewerksoorten doet een datering tussen de tweede en het begin van de derde eeuw vermoeden.

Spoor 16 bevatte een groot stuk van een tegel dat handgevormd lijkt te zijn. De buitenzijde is redelijk verweerd. Het gaat wel om een oxiderend gebakken individu.

Spoor 22 kan op basis van de aanwezigheid van een groot fragment van een tegula in de Romeinse periode gedateerd worden.

Spoor 91 bevatte naast een aantal tegulafragmenten ook een aantal scherven oxiderend gebakken Low Lands Ware aardewerk en een wandfragment van een mortarium in een rozig baksel dat waarschijnlijk uit Noord-Frankrijk komt. Dit spoor kan ook tussen de 2e en het begin van de 3e eeuw gedateerd worden.

Spoor 92 leverde één wandfragment van een individu in reducerend gebakken Low Lands Ware aardewerk. Dit spoor kan tussen de 2e en 3e eeuw gedateerd worden.

Spoor 121 leverde 36 scherven op. Hiervan kunnen 19 tot terra nigra gerekend worden, 13 tot oxiderend gebakken Low Lands Ware aardewerk, één tot reducerend gebakken Low Lands Ware aardewerk en drie fragmenten zijn afkomstig van een zoutcontainer.

Binnen de scherven terra nigra zijn er 18 wandfragmenten en één randfragment. Het gaat om een fijn randje met een licht uitgesproken buitenlip. Bij het oxiderend gebakken Low Lands Ware aardewerk zijn 12 wandscherven en één oorfragment aanwezig. Dit oor is versierd met accolades.

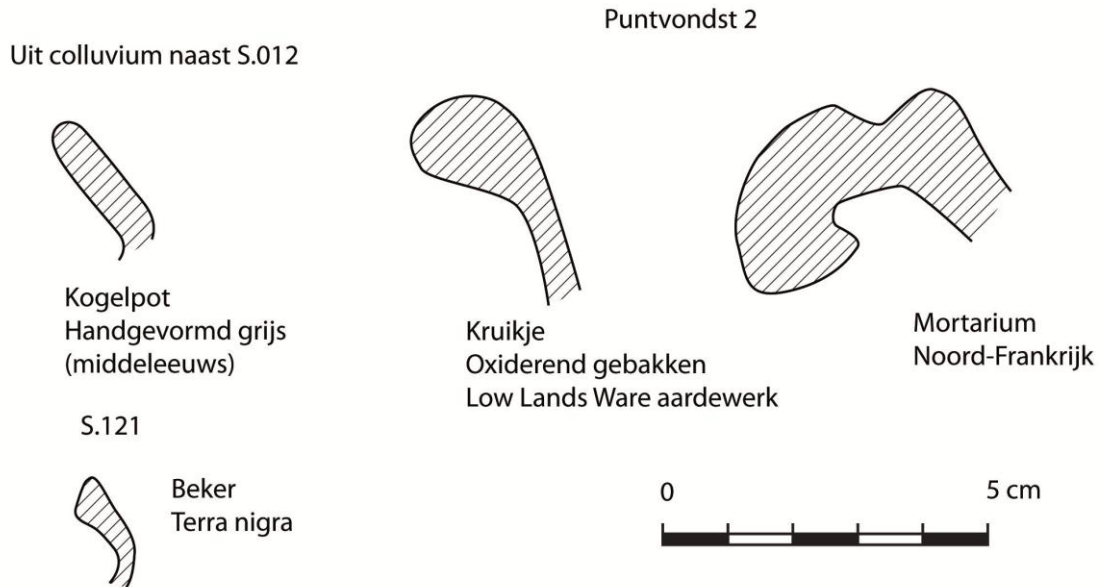
Postmiddeleeuwse sporen:

Spoor 38 leverde twee scherven rood geglaazuurd aardewerk op. Het gaat waarschijnlijk om een komachtig recipiënt. Helaas is enkel de bodem bewaard, dus een zekere identificatie is niet mogelijk.

Spoor 103 leverde één wandfragment in rood geglaazuurd aardewerk op.

Beide sporen kunnen met enige zekerheid in de postmiddeleeuwse periode geplaatst worden.

Geraardsbergen-Ooievaarsnest

Figuur 30: Diagnostisch materiaal Geraardsbergen-Ooievaarsnest

5.2. **Metaal**

Er werd slechts één ijzerfragment aangetroffen binnen het ingezamelde materiaal. Het gaat mogelijk om een nagel die ingezameld werd uit spoor 91. Het stuk was echter te gecorrodeerd om met zekerheid een determinatie te doen.

6. Besluit en waardering

6.1. Algemeen

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem, uitgevoerd door BAAC bvba in opdracht van VMSW Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen N.V. op het terrein aan de Ooievaarsnest te Geraadsbergen, heeft volgende resultaten opgeleverd:

Er werden 21 werkputten en 23 kijkvensters aangelegd, waarbinnen 133 sporen werden geregistreerd. Hiervan zijn er 105 antropogeen (waaronder greppels en grachten, kuilen, paalkuilen, een graf en een graf of verbrandingskuil) en 28 natuurlijk. Er werden in totaal 107 scherven ingezameld (vondstnummers 1 tot en met 17), waarvan er behoren tot de Romeinse periode en de middeleeuwen. Het gaat hierbij om oppervlaktevondsten, aangetroffen bij het aanleggen, vondsten uit sporen en puntvondsten (bij aanleg en uit het colluvium). Het gaat hier met uitzondering van een enkele metaalvondst uitsluitend om aardewerkvondsten (vaatwerk en bouw materiaal). Het meeste materiaal is dateerbaar in de Romeinse periode.

De aangetroffen sporen en structuren wijzen op bewoning; op basis van de vondsten uit enkele sporen is de kans erg groot dat het om Romeinse bewoning gaat. De verwachting is dat op deze locatie één of meerdere erven zijn aangesneden.

Opmerkelijk is de vondst van een schijnbaar geïsoleerde inhumatie.

6.2. Beantwoording onderzoeksvragen

1. Zijn er sporen aanwezig?

Er werden tijdens het vooronderzoek in totaal 133 sporen aangetroffen.

2. Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Van de 133 aangetroffen sporen zijn er 105 antropogeen van aard en 28 natuurlijk van aard. Onder de antropogene sporen bevonden zich grachten en greppels, kuilen, paalkuilen, een graf en een graf of verbrandingskuil.

3. Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De bewaringstoestand van de sporen is goed. Er dient echter rekening gehouden te worden met het feit dat de sporen op vele plaatsen moeilijk leesbaar zijn. Het terrein was bovendien tijdens het vooronderzoek aan de natte kant, waardoor sporen door inkalvende sleufwanden vaak heel snel opnieuw bedolven werden. Het ingezamelde vondstenmateriaal kent ook een goede bewaringstoestand.

4. Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Enkele sporen leken ons mogelijk wel te kunnen behoren tot structuren. Deze konden echter binnen het vooronderzoek niet blootgelegd worden. Sporen 15 en 16, 53 en 129 leken ons na couperen zeker zeer beloftevol en behoren mogelijk wel tot een groter geheel. Het gaat hier om duidelijke paalsporen al dan niet met duidelijke aflijning van de kern. Ook spoor 92-93 is mogelijk een paalkuil met kern die kan behoren tot een structuur. Daarnaast zijn er nog verschillende sporenconcentraties aangetroffen in enkele kijkvensters die zouden kunnen behoren tot een groter geheel. Enkele greppels en/of grachten (waaronder spoor 22) zouden mogelijk afscheidingen kunnen zijn van eventuele erfjes. Het graf dat is aangetroffen in kijkvenster 15 werd omringd door vele sporen. De eventuele link tussen het gevonden graf en de sporen er rond is niet duidelijk.

5. Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Aan de hand van de vondsten kon bepaald worden dat binnen het onderzoeksgebied sporen uit zowel de Romeinse periode als de middeleeuwen dateren. Het grootste deel van het verzamelde materiaal komt uit de Romeinse periode.

Uit het colluvium werden ook enkele scherven ingezameld, m.n. nabij spoor 12. Het ging hier om scherven uit de Romeinse periode en uit de 10de-11de eeuw.

Er werd uit acht verschillende sporen materiaal ingezameld dat zowel een Romeinse (waaronder onder meer vondsten die in de 2de-3de eeuw geplaatst kunnen worden) als een jongere, postmiddeleeuwse datering kreeg.

6. *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*

De bijzondere moeilijke leesbaarheid van de sporen is een belangrijk aandachtspunt. Ook de inzet van een bodemkundige in combinatie met de keuze van grondvlak is van belang.

6.3. **Advies**

De advieszone van ca. 16.505 m² werd afgebakend op basis van de aangetroffen sporen in de werkputten en kijkvensters (Bijlage: Plannr. 5). Het gaat hierbij om een zone waarbinnen de sporen vrij geconcentreerd worden aangetroffen. Een selectie van de sporen werd gecoupeerd. Hieronder bevonden zich enkele beloftevolle sporen, die wijzen op bewoning in de vorm van structuren en erven met erfafscheidingen door middel van grachten en greppels. Binnen de advieszone liggen verschillende paalkuilen met kern, kuilen en greppels en grachten waaruit materiaal werd verzameld. Aangezien de landschappelijke ligging, op een uitgesproken zuidelijk georiënteerde helling binnen de zandleemstreek, gunstig is voor bewoning, en gelet op de datering van het gros van het vondstenmateriaal, lijkt het ons dan ook waarschijnlijk dat hier een site met sporen van bewoning uit de Romeinse periode kan aangetroffen worden. Opvallend is de vondst van een inhumatiegraf. Het graf, noch de sporen eromheen konden gedateerd worden.

Buiten de geselecteerde zone bevonden zich archeologische sporen die eerder geïsoleerd voorkwamen.

We adviseren een vlakdekkend onderzoek binnen de advieszone, aangezien alle archeologische sporen ex situ dienen bewaard te worden. Het vervolgonderzoek in deze zone zal inzicht bieden in de historische bewoning en landgebruik binnen het plangebied.

Het vervolgonderzoek zou dan een antwoord kunnen verschaffen op volgende vragen:

- Zijn er structuren aanwezig?
- Zijn er erven en erfindelingen merkbaar?
- Kan een functionele opdeling voor de site gemaakt worden?
- Behoren de structuren, erven tot verschillende periodes?
- Wat is de context en datering van de aangetroffen begraving?

7. Bibliografie

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013a: *Kleurenorthofoto's* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/kleurenortho/#> (geraadpleegd op 15 januari 2013).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013b: *Stratengids – Positiebepaling* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/straten/#> (geraadpleegd op 21 januari 2013).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013c: *Digitale bodemkaart Vlaanderen* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/#> (geraadpleegd op 21 januari 2013).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013c: *Digitale bodemkaart Vlaanderen* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/#> (geraadpleegd op 5 april 2013).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2013: *Geraadsbergen (Schendelbeke)* [online], [http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/?startup=zg\(41018\)](http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/?startup=zg(41018)) (geraadpleegd op 15 januari 2013).

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2013a: *Ferrariskaart 'Sotteghem'* [online], http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html, (geraadpleegd op 15 januari 2013).

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2013b: *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique* [online], http://dgtl.kbr.be:1801/view/action/singleViewer.do?dvs=1358777530911~830&locale=nl_BE&VIEWER_URL=/view/action/singleViewer.do?&DELIVERY_RULE_ID=10&search_terms=grammont&adjacency=N&application=DIGITool-3&frameld=1&usePid1=true&usePid2=true (geraadpleegd op 15 januari 2013).

DOV VLAANDEREN 2013a: *Databank Ondergrond Vlaanderen* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>.

DOV VLAANDEREN 2013b: *Databank Ondergrond Vlaanderen*. [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/pdf/lokeren14Qweb.pdf>.

DOV VLAANDEREN 2013c: *Databank Ondergrond Vlaanderen. Geografisch zoeken* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dov/DOVInternet/startup.jsp>.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013a: *Schendelbeke*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. ID 20339 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20339> (geraadpleegd op 22 januari 2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013b: *Schendelbekeplein*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. ID 1016 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/1016> (geraadpleegd op 22 januari 2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013c: *Geraardsbergen*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. ID 20077 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20077> (geraadpleegd op 22 januari 2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013d: *Geraardsbergen*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. ID 20329 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20329> (geraadpleegd op 22 januari 2013).

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2013a: *Topografische kaart* [online],
<http://www.gisoost.be/kleurentopo/> (geraadpleegd op 21 januari 2013).

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2012b: *Atlas der Buurtwegen (1841)* [online],
<http://www.gisoost.be/atlasbw/> (geraadpleegd op 21 januari 2013).

VAN KEMPEN P.A.M.M. & KEIJERS D.M.G. 2009: *Archeologische evaluatie en waardering van een kasteelsite te Schendelbeke, Gemeente Geraardsbergen, Provincie Oost-Vlaanderen*, RAAP- rapport 1995 [online],
https://www.onroerendergoed.be/images/uploads/content/downloads/2008_ARCHEO1_Schendelbeke.pdf (geraadpleegd op 15 januari 2013).

VERHEYE W. & AMERYCKX J.B., 2007: *Bodem & Bodemkunde. Bodemvorming, bodemeigenschappen, de bodems van België, toepassingen*, Gent.

8. Lijst met figuren

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op een luchtfoto	7
Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de stratengids	8
Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart	9
Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart.	13
Figuur 5: Aanduiding van het onderzoeksgebied op de kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (Ferrariskaart) (1771-1778)	15
Figuur 6: Aanduiding onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (1841)	16
Figuur 7: Aanduiding onderzoeksgebied op de kadasterkaart van Phillipe-Christian Popp (1855)	17
Figuur 8: CAI-kaart van het plangebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving	18
Figuur 9: Profiel 1, werkput 1	19
Figuur 10: Profiel 2, werkput 1	20
Figuur 11: Helling in het plangebied, foto genomen vanuit het zuiden.	21
Figuur 12: Vlakfoto van spoor 4.	22
Figuur 13: Coupefoto van spoor 4.	22
Figuur 14: Coupefoto's van spoor 12 met recht een detail van de aardewerkconcentratie.	23
Figuur 15: Vlak- en coupefoto van sporen 15 en 16.	24
Figuur 16: Coupefoto van spoor 22 (links) en spoor 25 (rechts).	25
Figuur 17: Vlakfoto van spoor 39.	26
Figuur 18: Coupefoto van spoor 53.	27
Figuur 19: Coupefoto van spoor 80.	29
Figuur 20: Vlakfoto kijkvenster 17.	30
Figuur 21: Vlakfoto van kijkvenster 22.	31
Figuur 22: Coupefoto van spoor 129.	31
Figuur 23: Vlakfoto van kijkvenster 14.	32
Figuur 24: Vlakfoto van sporen 92 en 93.	33
Figuur 25: Vlakfoto van kijkvenster 16.	33
Figuur 26: Vlakfoto van kijkvenster 15 met spoor 109 centraal.	34
Figuur 27: Detailfoto van spoor 109 met rechts schematische aanduiding van de grens van de kist (zwart) en het lijksilhouet (bruin).	35
Figuur 28: Coupefoto van spoor 101.	37
Figuur 29: Vlakfoto van spoor 102.	38
Figuur 30: Diagnostisch materiaal Geraardsbergen-Ooievaarsnest	40

9. Bijlagen

9.1. *Lijsten*

Legende Kleuren

BR	Bruin
GR	Grijs
GE	Geel
OR	Oranje
WI	Wit
BG	Beige
DBR	Donkerbruin
DGR	Donkergrijs

Legende inclusies

AW	Aardewerk
BS	Baksteenspikkels
BSP	Baksteenpuin
CU	Koper
FEVL	Roestvlekken
HK	Houtskoolspikkels
MN	Mangaan
SI	Silex
VL	Verbrand leem
MO	Mortel

...1,2,3	Hoeveelheid van deze inclusie (weinig naar veel)
----------	--

- 9.1.1. *Sporenlijst***
- 9.1.2. *Fotolijst***
- 9.1.3. *Vondstenlijst***
- 9.1.4. *Lijst profielen***

9.2. Plannen

- 9.2.1. Plannr. 1: Grondplan**
- 9.2.2. Plannr. 2: Grondplan: Detail NW**
- 9.2.3. Plannr. 3: Grondplan: Detail ZW**
- 9.2.4. Plannr. 4: Grondplan: Detail O**
- 9.2.5. Plannr. 5: Grondplan met advieszone**
- 9.2.6. Plannr. 6: Grondplan: Periodekaart**
- 9.2.7. Plannr. 7: Grondplan: Detail Romeinse sporen**

9.3. Bodemprofielen en coupetekeningen

- 9.3.1. Bodemtraject**
- 9.3.2. Veldtekeningen 1**
- 9.3.3. Veldtekeningen 2**

Spoor	WP	Vlak Interpretatie	Vorm	Afmetingen
1	1	1 Natuurlijk	Rond	
2	1	1 Greppel	Lineair	
3	1	1 Natuurlijk	Rond	
4	1	1 Gracht	Lineair	
5	1	1 Natuurlijk	Bijna rond	
6	1	1 Paalkuil	Rond	
7	1	1 Kuil	Onregelmatig	
8	2	1 Kuil	Onregelmatig	
9	2	1 Gracht	Lineair	
10	2	1 Natuurlijk	Ovaal	
11	2	1 Natuurlijk	Ovaal	
12	2	1 Kuil	Rond	
13	2	1 Natuurlijk	Ovaal	
14	2	1 Natuurlijk	Ovaal	
15	2	1 Insteek	Ovaal	
16	2	1 Kern	Ovaal	
17	2	1 Greppel	Lineair	
18	2	1 Kuil	Rechthoekig	
19	2	1 Paalkuil	Rond	
20	2	1 Kuil	Ovaal	
21	3	1 Natuurlijk	Rond	
22	3	1 Greppel	Lineair	
23	3	1 Greppel	Lineair	
24	3	1 Greppel	Lineair	
25	3	1 Kuil	Ovaal	
26	3	1 Kuil	Onregelmatig	
27	3	1 Kuil	Rond	
28	3	1 Greppel	Lineair	
29	3	1 Greppel	Lineair	
30	3	1 Kuil	Rond	
31	3	1 Kuil	Ovaal	
32	3	1 Natuurlijk	Onregelmatig	
33	3	1 Natuurlijk	Onregelmatig	
34	3	1 Natuurlijk	Onregelmatig	
35	4	1 Greppel	Lineair	
36	4	1 Natuurlijk	Onregelmatig	
37	4	1 Paalkuil	Rond	
38	3	1 Kuil	Ovaal	
39	3	1 Kuil	Afgeronde rechthoek	
40	3	1 Natuurlijk	Ovaal	
41	3	1 Greppel	Lineair	
42	2	1 Natuurlijk	Rond	
43	2	1 Greppel	Lineair	
44	2	1 Greppel	Lineair	
45	3	1 = S.043		
46	1	1 Kuil	Ovaal	
47	1	1 Natuurlijk	Ovaal	
48	1	1 Paalkuil	Rond	

49	1	1 Greppel	Lineair
50	1	1 Greppel	Lineair
51	1	1 = S.043	
52	4	1 Paalkuil?	Rond
53	4	1 Paalkuil	Ovaal
54	4	1 Greppel	Lineair
55	4	1 Greppel	Lineair
56	4	1 Kuil	Rechthoekig
57	4	1 Greppel	Lineair
58	4	1 Kuil	Afgeronde rechthoek
59	4	1 Kuil	Onregelmatig
60	5	1 Kuil	Ovaal
61	5	1 Kuil	Afgeronde rechthoek
62	5	1 Greppel	Lineair
63	5	1 Kuil	Ovaal
64	6	1 Natuurlijk	Rond
65	6	1 Boomval	langwerpig
66	6	1 Greppel	Lineair
	6	1 Kuil	Onregelmatig
67			
68	6	1 Kuil	Rond
69	6	1 Greppel	Lineair
70	7	1 Greppel	Lineair
71	7	1 Greppel	Lineair
72	7	1 Greppel	Lineair
73	7	1 Kuil	Rond
74	7	1 Kuil	rond
75	8	1 Kuil	Ovaal
76	8	1 Natuurlijk	Ovaal
77	8	1 Greppel	Lineair
78	8	1 Greppel	Lineair
79	8	1 Natuurlijk	Ovaal
80	8	1 Kuil	Ovaal
81	8	1 Kuil	Ovaal
82	9	1 Greppel	Lineair
83	7	1 Kuil	Ovaal
84	11	1 Natuurlijk	Onregelmatig
85	12	1 Greppel	Lineair
86	13	1 Natuurlijk	Onregelmatig
87	14	1 Natuurlijk	Onregelmatig
88	14	1 Natuurlijk	Onregelmatig
89	17	1 Natuurlijk	Ovaal
90	12	1 Greppel	Lineair
91	12	1 Gracht	Onregelmatig
92	12	1 Insteek	Ovaal
93	12	1 Kern	Ovaal
94	12	1 Kuil	Ovaal
95	12	1 Kuil	Onregelmatig
96	13	1 Greppel	Lineair
97	13	1 Greppel	Lineair

98	14	1 Kuil	Ovaal
99	14	1 Kuil	Rond
100	16	1 Natuurlijk	Onregelmatig
101	17	1 Paalkuil	Ovaal
102	21	1 Kuil	Rechthoekig
103	21	1 Greppel	langwerpig
104	20	1 Kuil	Onregelmatig
105	18	1 Natuurlijk	Rechthoekig
106	14	1 Paalkuil	Rond
107	13	1 Kuil	Ovaal
108	13	1 Kuil	Ovaal
109	13	1 Inhumatie	Rechthoekig
110	13	1 Paalkuil	Rond
111	13	1 Paalkuil	Rond
112	13	1 Paalkuil	Ovaal
113	13	1 Paalkuil	Rond
114	13	1 Kuil	Ovaal
115	13	1 Kuil	langwerpig
116	13	1 Kuil	langwerpig
117	13	1 Kuil	Rond
118	13	1 Kuil	Rond
119	12	1 Paalkuil	Rond
120	12	1 Paalkuil	Rond
121	12	1 Kuil? Depressie?	Onregelmatig
122	12	1 Greppel	Lineair
123	12	1 Greppel	Lineair
124	12	1 Kuil	Ovaal
125	KV17	1 Kuil	Ovaal
126	KV17	1 Kuil	rond?
127	KV22	1 Greppel	Lineair
128	KV22	1 Kuil	Onregelmatig
129	KV22	1 Paalkuil	rond
130	KV22	1 Kuil	Ovaal
131	KV22	1 Natuurlijk	Ovaal
132	KV22	1 Kuil	Onregelmatig
133	KV22	1 Natuurlijk	Ovaal

Kleur	Inclusies
DBR	hk2
LBRGR	hk1
BRGR	hk1
BRGR	hk1
BRGR, BG gevl	hk1, fe1
BRGR	
LBRGR	hk1
LBRGR	hk1, fe1
LBRGR	hk1
LGR	fe1, mn1
LGR	fe1, mn2
DGR, LGE gevl	hk3, vl2, aw2
LGRBG	fe2
LBRGR	fe2
LBRGR	hk3
DBRGR	hk2, aw1
LGR	fe2
DGR, LGE gevl	hk2, fe1
DGRZW, LGE gevl	hk2, bio1
DGRBR	fe2
LBRGR	fe1
LGRBG	hk1
LGR	fe2
LGRBG	fe2
LGRBG	fe2, bio1
LGRBG	fe2, bio1
LGRWI	bio1
LGRBR	hk1
LGRBR	hk1, fe2
LBR	hk1, fe1, mn1?
LGRBR	fe1
WIGR	fe2, mn1
LGRBR	fe1, bio1
WIGR	fe1, mn1
BR	bs1, hk1
LGRBG	mn1, fe1, bio1, pl1
LGRBG	hk1
BR, ZW gevl	hk2, AW
ZW en DGR	hk3, vl1, bio2
WIGR	bio2
DBRGR	fe1
WIGRBR	
LGRBR	hk1
LGRBR	hk1
LGRBG	
WIGR	hk1, fe1
LGRBR	hk1

LGRBR	hk1
BGGE	
DBR	hk1
WIGR, LBR gevl	hk1, fe1
GRBR, WI gevl	hk1
GRBR, WI gevl	hk1
GRBR, LGR gevl	hk1
GRBR, DGR gevl	hk1, fe1
GRBR, gevl	hk1
GRBR, gevl	hk1
WIGR, LBR gevl	hk1, fe1
GRBR, gevl	hk1
LGRBR	fe2, mn1
LGR	hk2, fe1
LBRGE	fe3
LGR	fe2
LGRBR	fe2
DGR, LGR en DBR gevl	fe2, hk2
DGR, LGE gevl	hk2, fe1
LGRBR	fe2, hk2
LGRBR	fe2
LGRBR	fe2
LGRBR	fe2
LGRBG	
DGRBR	fe2, bio1
LBGWI	fe2
DBRPR	
LBRGR	fe2
LBRGR	fe2
LGRBG	fe3
LGR	fe2, hk1
LGR	hk2, fe1
LGRBG	fe2
LGR, LGRWI gevl	fe2
LGR, LGEBR gevl	bio2, fe
LGRWI	fe2, bio2
DGRPR	bio2, fe2, vorstscheuren
LGRWI	fe1
DGRPR	bio2, fe2, vorstscheuren
LGR, DGRPR gevl	bio2, fe2
LGRBR	fe2, hk2 (sterk geconcentreerd in midden van sleuf 12)
LGRBG	fe2, hk1, vl1, aw2
DGR	vl1, hk1, aw1
DGRBR	vl2, fe1
LGR	fe1
LGRWI	fe2
LGR	fe1
DGRBG	fe1, hk2

LGRWI	fe2
LBRBG, LGRWI gevl	fe2
LGRBG	fe2, bio2
LGRWI	fe3
DGRZW	hk3, vl2, bio1
LGRBG	vl3, hk2, fe2, aw (Rood geglazuurd)
LGRBG	fe2
LGRWI	fe3
LGRWI	fe2
LGRBG	fe2
LGRWI	fe2
LGR	fe2, hk2, lijksilhouet
LBG	
LGR	fe2
LBGBR	fe3
LGR	
LGRBG	fe3
LBRBG	fe2, bio2
LGRBG	fe3, bio1
LBRGR	fe2
LBGBR	fe2
LGR, LBG gevl	fe2
LGRBG	fe1
LGRWIBG	fe2, aw
LGRWI	fe2
LGRBG	fe2
LGRWI	fe2
LGRBG	fe2
DGR	hk2, fe1
LBRBG	fe3
LGRWI	fe2
LGRWI	fe3
LGRWI	fe2
LGRWI	fe2, ijzerbandje rond spoor
LGRBG	
LGRWI	fe3

Spoorrelaties	Datering	TAW top (in m)	Vlakfoto	Datum
Gelijk aan S.017	Romeins		P3190131	19/03/2013
			P3190134	19/03/2013
			P3190136	19/03/2013
Gelijk aan S.009			P3190139	19/03/2013
			P3190141	19/03/2013
			P3190143	19/03/2013
Gelijk aan S.004			P3190146	19/03/2013
			P3190156	19/03/2013
			IMG_0597	19/03/2013
			IMG_0595	19/03/2013
			IMG_0595	19/03/2013
			IMG_603	19/03/2013
			IMG_604	19/03/2013
			IMG_605	19/03/2013
			IMG_610	19/03/2013
			IMG_610	19/03/2013
Gelijk aan S.002			IMG_612	19/03/2013
			IMG_619	19/03/2013
			IMG_619	19/03/2013
			IMG_619	19/03/2013
			IMG_627	19/03/2013
			P3200162	20/03/2013
			P3210199 en P3220284	20/03/2013
			P3200170	20/03/2013
			P320171 en P3200172	20/03/2013
			P3200173	20/03/2013
Gelijk aan S.069, S.062, S.054			P3210201	21/03/2013
			P3210201	21/03/2013
			P3210202	21/03/2013
			P3210204	21/03/2013
	P3210205	21/03/2013		
	P3210206	21/03/2013		
	P3210215	21/03/2013		
	P3210222	21/03/2013		
	P3210227	21/03/2013		
	Gelijk aan S.045, S.043, S.051	P3210230	21/03/2013	
P3210231		21/03/2013		
P3210233		21/03/2013		
P3210236		21/03/2013		
P3210239		21/03/2013		
P3210241		21/03/2013		
P3210246		21/03/2013		
P3210249		21/03/2013		
Gelijk aan S.035, S.045, S.051		P3210253	21/03/2013	
		P3210255	21/03/2013	
Gelijk aan S.041, S.049	P3210256	21/03/2013		
	P3210258	21/03/2013		
Gelijk aan S.035, S.043, S.051	P3210260	21/03/2013		
	P3210262	21/03/2013		
Gelijktijdig met S.049				

Gelijk aan S.041, S.044	P3210263	21/03/2013
	P3210265	21/03/2013
Gelijk aan S.035, S.043, S.045	P3210266	21/03/2013
	P3220271	22/03/2013
Gelijk aan S.069, S.029, S.062	P3220278	22/03/2013
	P3220288	22/03/2013
	P3220289	22/03/2013
	P3220295	22/03/2013
	P3220297	22/03/2013
	P3220299	22/03/2013
	P3220302	22/03/2013
	P3220309	22/03/2013
	P3220311	22/03/2013
	P3250317	25/03/2013
Gelijk aan S.069, S.054, S.029	P3250323	25/03/2013
	P3250326	25/03/2013
	P3250328	25/03/2013
	P3250331	25/03/2013
Gelijk aan S.072	P3250331	25/03/2013
	P3250336	25/03/2013
	P3250335	25/03/2013
	P3250340	25/03/2013
	P3250341	25/03/2013
	P3250342	25/03/2013
	P3250343	25/03/2013
	P3250347	25/03/2013
	P3250353	25/03/2013
	P3250355	25/03/2013
	P3250357	25/03/2013
	P3250358	25/03/2013
	P3250359	25/03/2013
	P3250362	25/03/2013
	P3250366	25/03/2013
Gelijk aan S.071 Gelijk aan S.070	P3260396	26/03/2013
	P3260426	26/03/2013
	P3260436	26/03/2013
	P3260457	26/03/2013
	P3260478	26/03/2013
	P3260483	26/03/2013
	P3260489	26/03/2013
	P3270514	27/03/2013
	P3270517	27/03/2013
	P3270523	27/03/2013
Gelijk aan S.097	P3270524	27/03/2013
	P3270524	27/03/2013
	P3270526	27/03/2013
	P3270527	27/03/2013
	P3270532	27/03/2013
	P3270534	27/03/2013
	P3270534	27/03/2013
Gelijk aan S.090	P3270534	27/03/2013

[illegible]

Coupe J/N	Coupefoto	Tekenvel Datum	Vondst	Monster
--------------	-----------	----------------	--------	---------

J	P3200196	2 20/03/2013		
J	P3200189	20/03/2013		

J	P3200158			
J	P3200163	2 20/03/2013	VN4, VN12	

J	P3200188	2 20/03/2013		
J	P3200188	2 20/03/2013	VN1	

J	P3280627	28/03/2013	VN3	
---	----------	------------	-----	--

J	P3210268	21/03/2013		
---	----------	------------	--	--

VN2

J	P3220314	22/03/2013
---	----------	------------

J	P3250360	25/03/2013
J	P3250363	25/03/2013

VN16
VN7

J	P3270563	27/03/2013
---	----------	------------

J	P3280629	28/03/2013
---	----------	------------

Opmerkingen

Spoor bedolven door instorting sleufwand
Mogelijk ook gelijk aan S.022

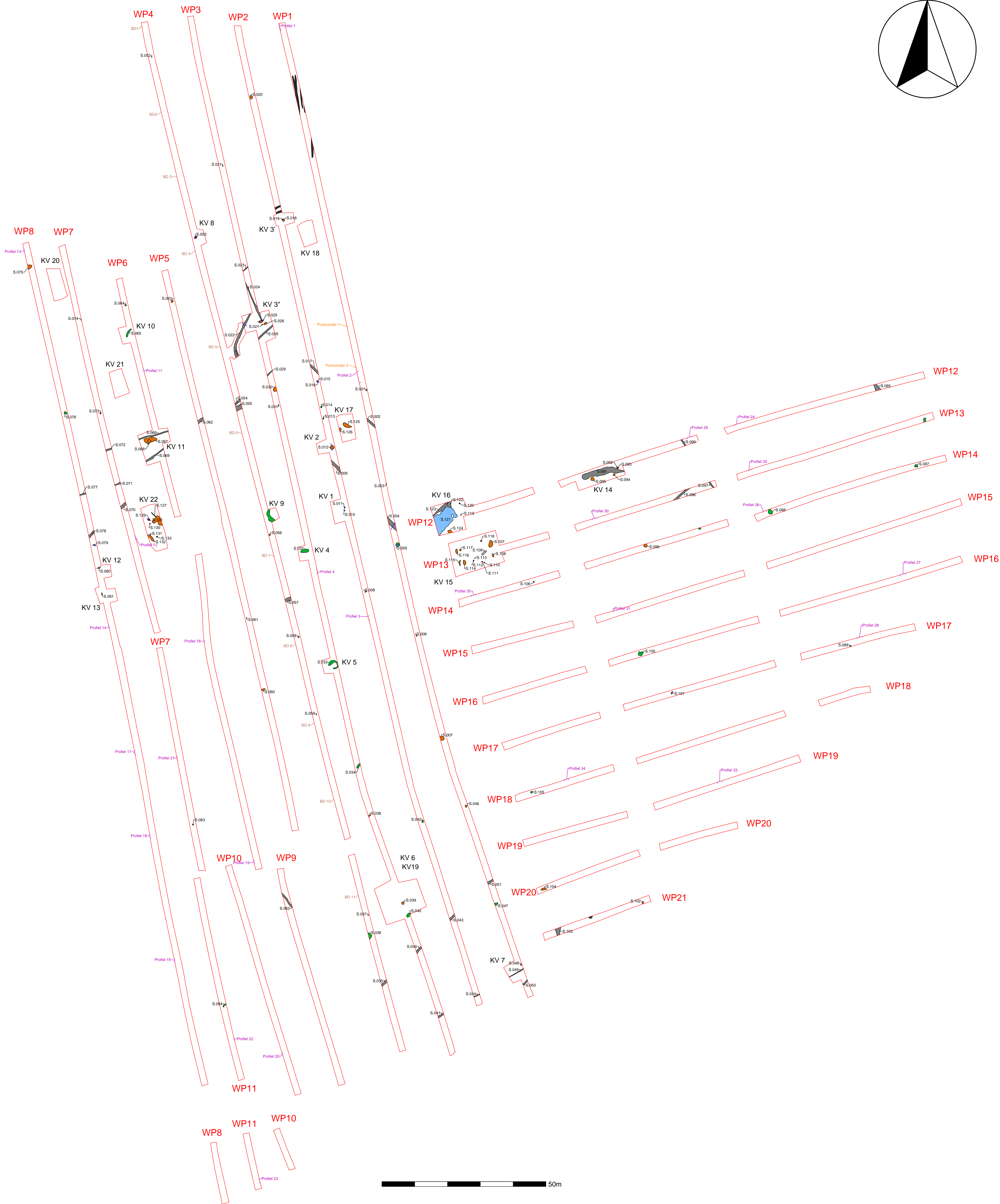
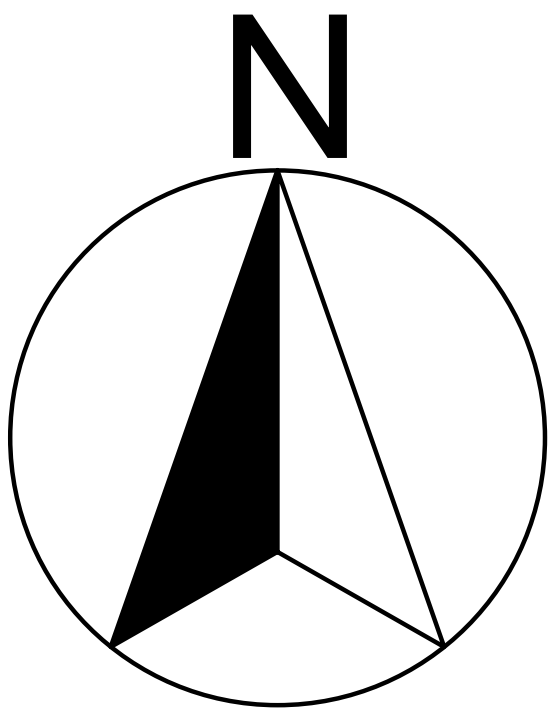
Mogelijk ook gelijk aan S.022

spoor ligt in het colluvium
mogelijk natuurlijk

zit in putwand

in putwand

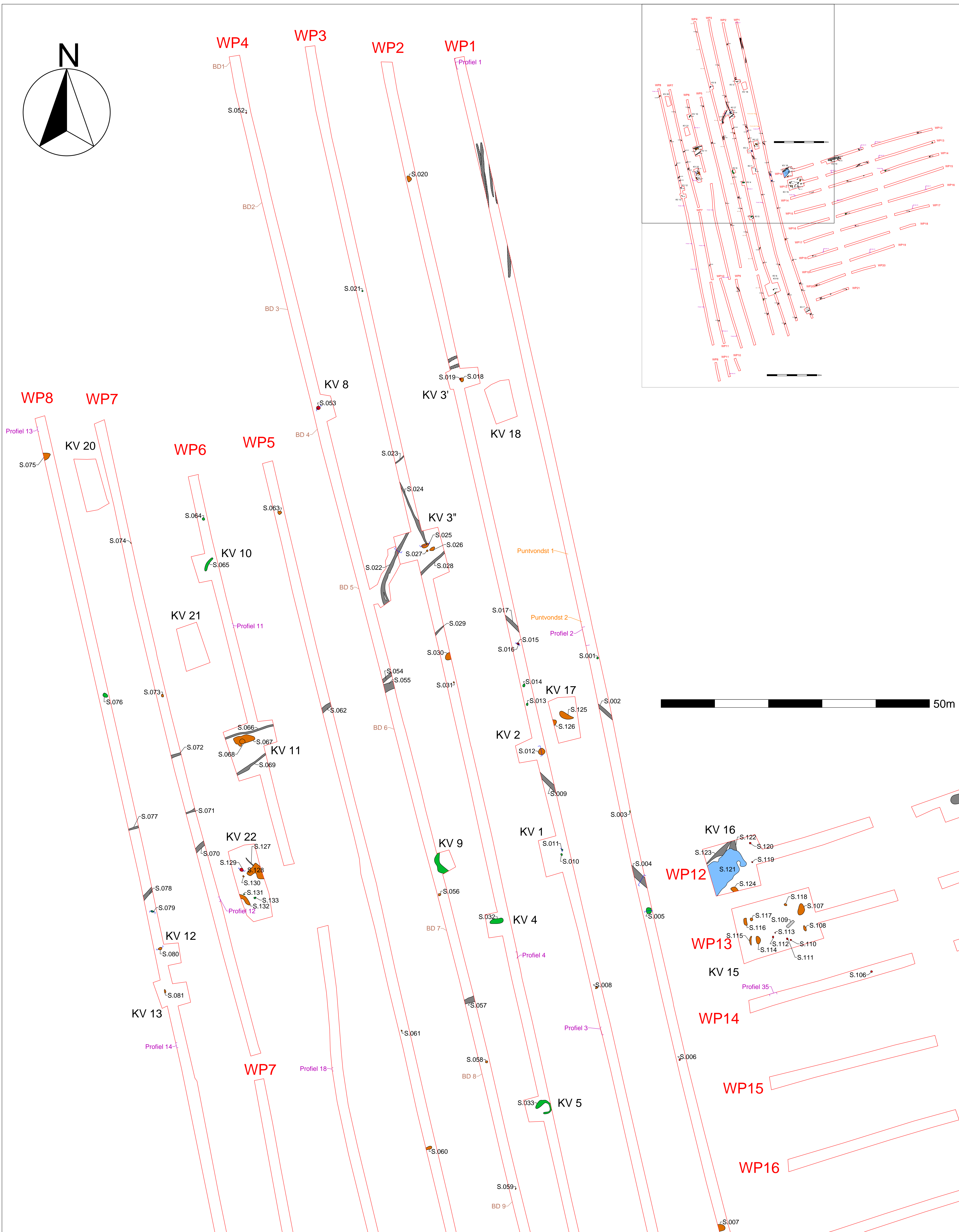
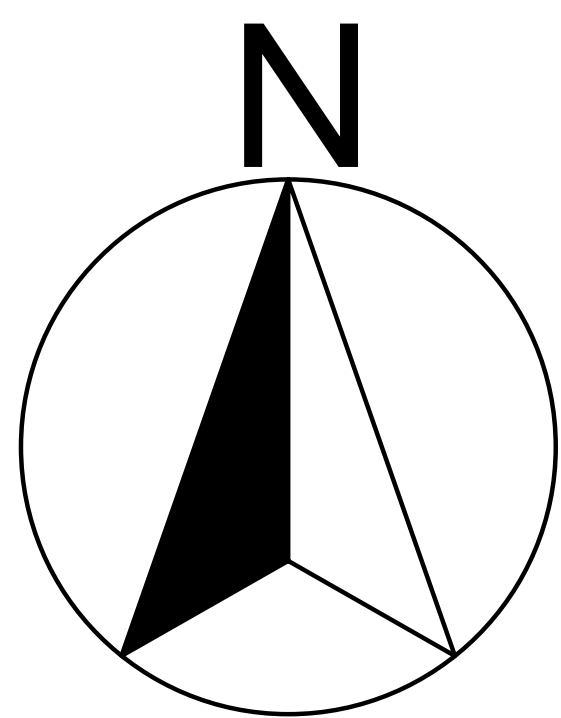
in putwad

Legende

- Werkput (WP)
- Kijkvenster (KV)
- Profiel
- Coupe

- Natuurlijk
- Greppel/Gracht
- Paalkuil
- Kuil
- Graf
- Kuil/Depressie?
- Recent

Geraardsbergen Ooievaarsnest

Grondplan

Plannr: 2

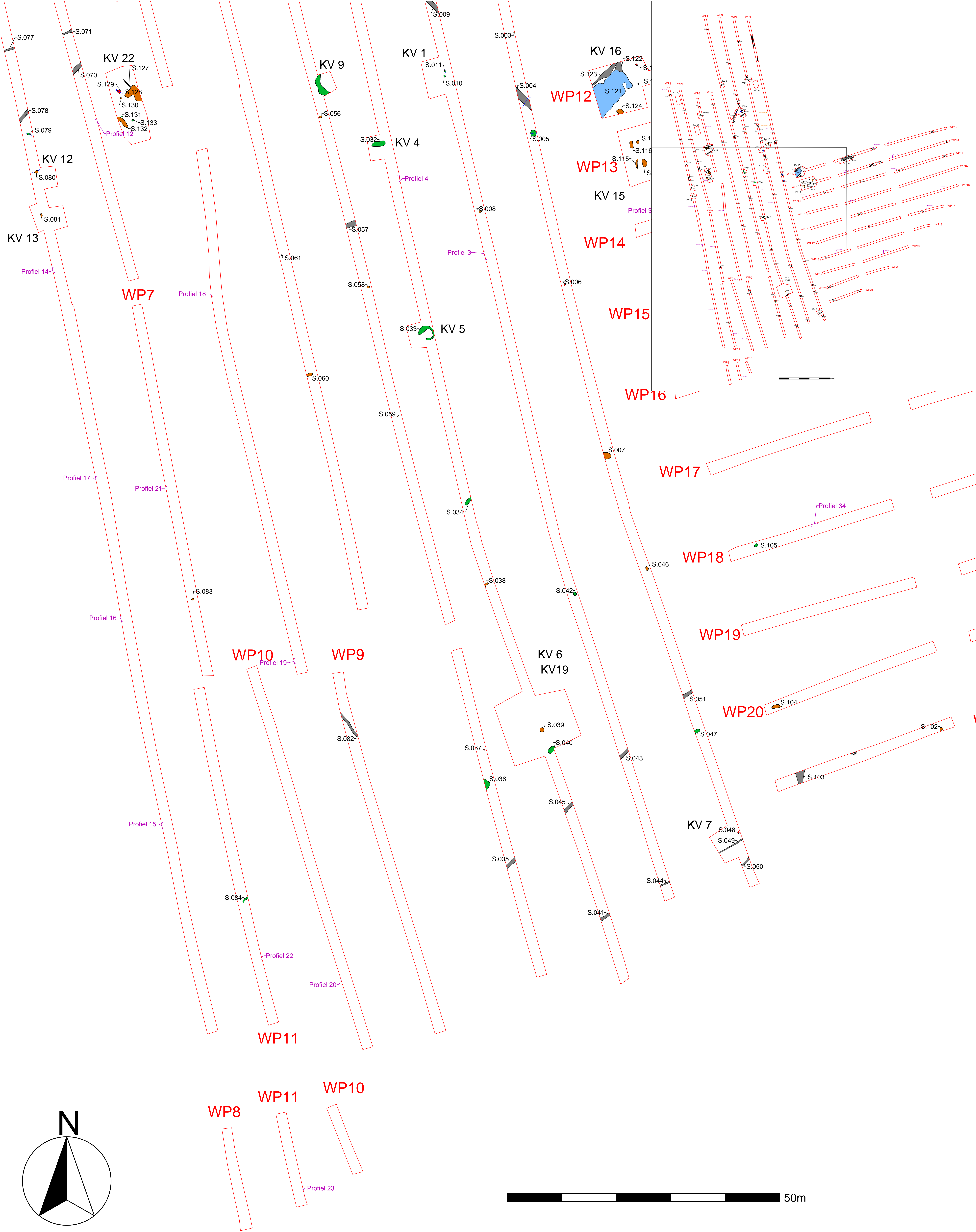
Dosnr: 2012-125

Vergunningsnr: 2013/066

Legende

- Werkput (WP)
- Kijkvenster (KV)
- Profiel
- Coupe

- Natuurlijk
- Greppel/Gracht
- Paalkuil
- Kuil
- Graf
- Kuil/Depressie?
- Recent

Geraardsbergen
Ooievaarsnest
Grondplan
Plannr: 3
Dosnr: 2012-125 Vergunningsnr: 2013/066

- Legende**
	Werkput (WP)		Natuurlijk
	Kijkvenster (KV)		Greppel/Gracht
	Profiel		Paalkuil
	Coupe		Kuil
			Graf
			Kuil/Depressie?
			Recent

BAAC

ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

Geraardsbergen Ooievaarsnest

Grondplan
Plannr: 4
Dosnr: 2012-125 Vergunningsnr: 2013/066

- Legende

Werkput (WP)

Kijkvenster (KV)

Profiel

Coupe

Natuurlijk

Greppel/Gracht

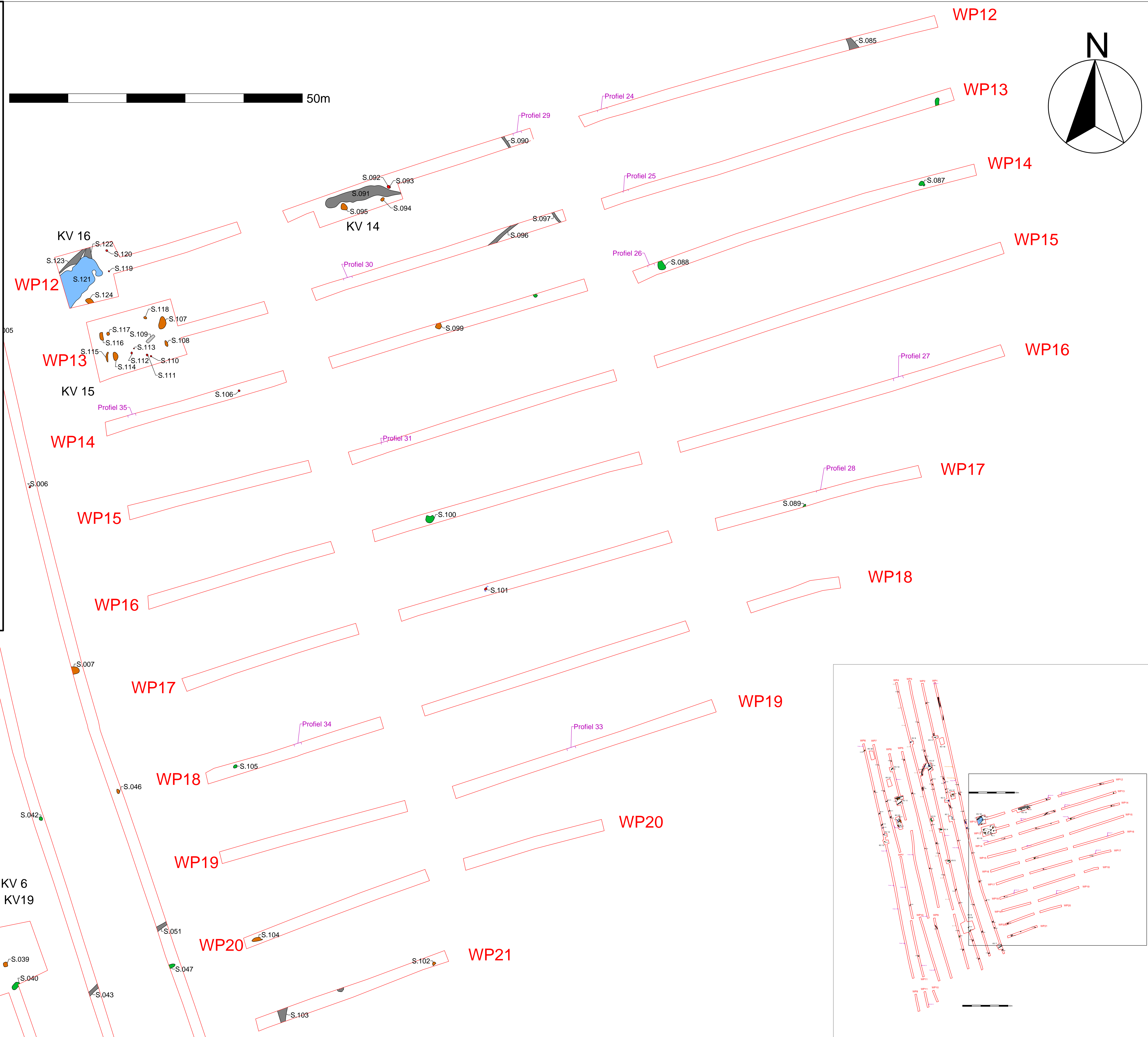
Paalkuil

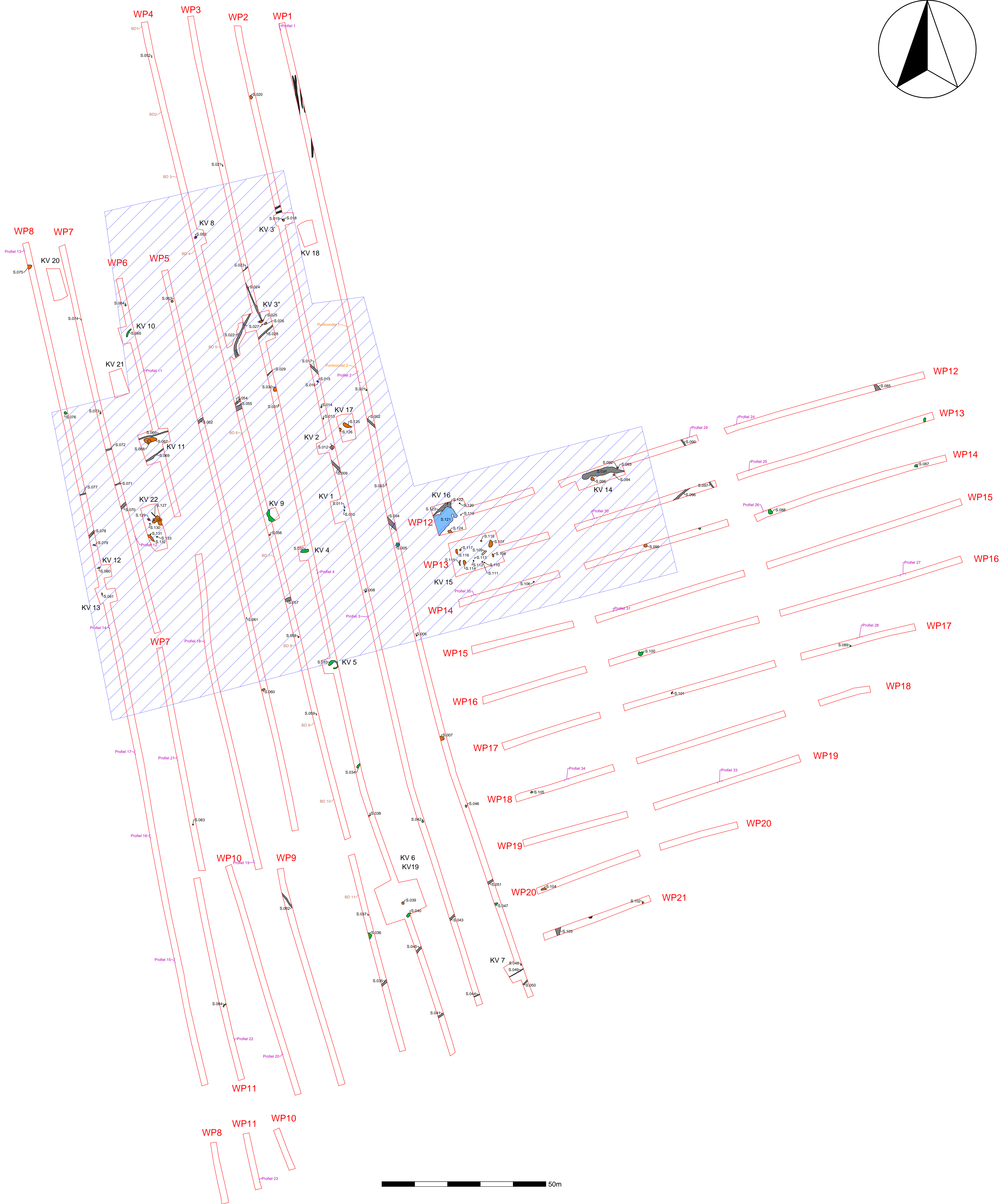
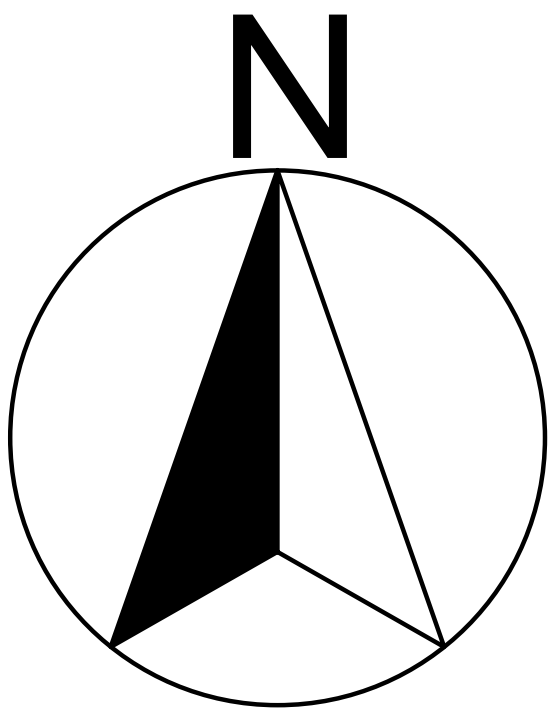
Kuil

Graf

Kuil/Depressie?

Recent

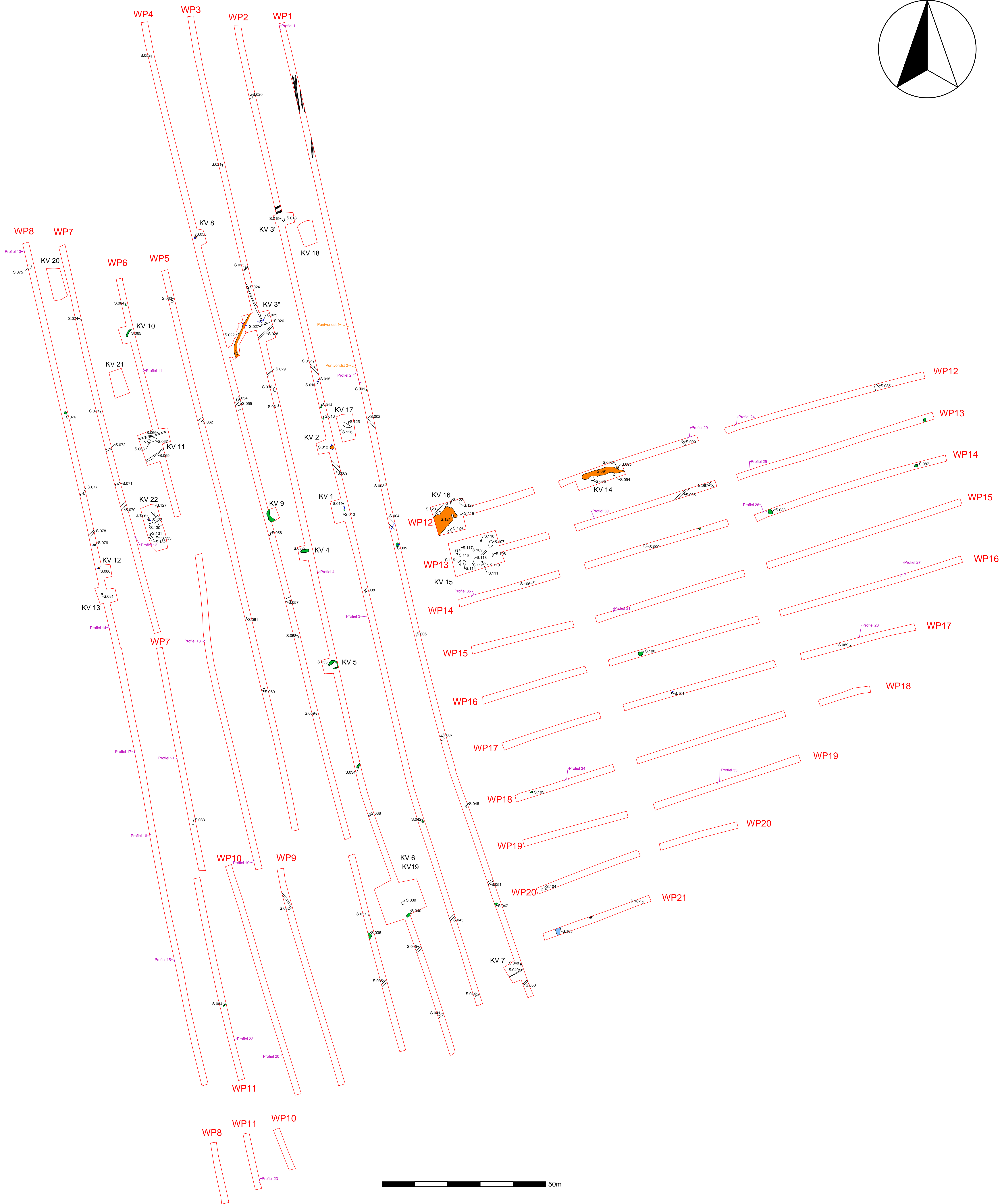
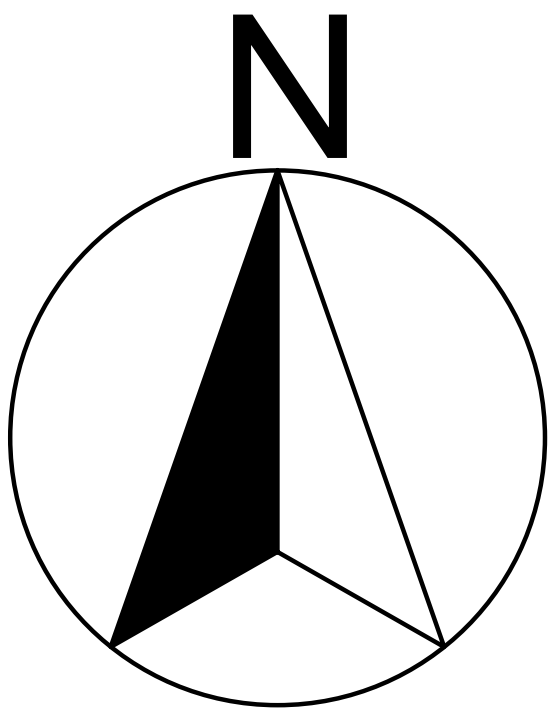

Legende

- Werkput (WP)
- Kijkvenster (KV)
- Profiel
- Coupe
- Advieszone

- Natuurlijk
- Greppeel/Gracht
- Paalkuil
- Kuil
- Graf
- Kuil/Depressie?
- Recent

50m

Geraardsbergen Ooievaarsnest

Grondplan: Periodekaart

Plannr: 6

Dosnr: 2012-125

Vergunningsnr: 2013/066

Legende

- Werkput (WP)
- Kijkvenster (KV)
- Profiel
- Coupe

- Natuurlijk
- Romeins
- Mogelijk Romeins
- Postmiddeleeuws
- Recent
- Onbepaald

BAAC

ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

Geraardsbergen

Ooievaarsnest

Grondplan: Detail Romeinse sporen

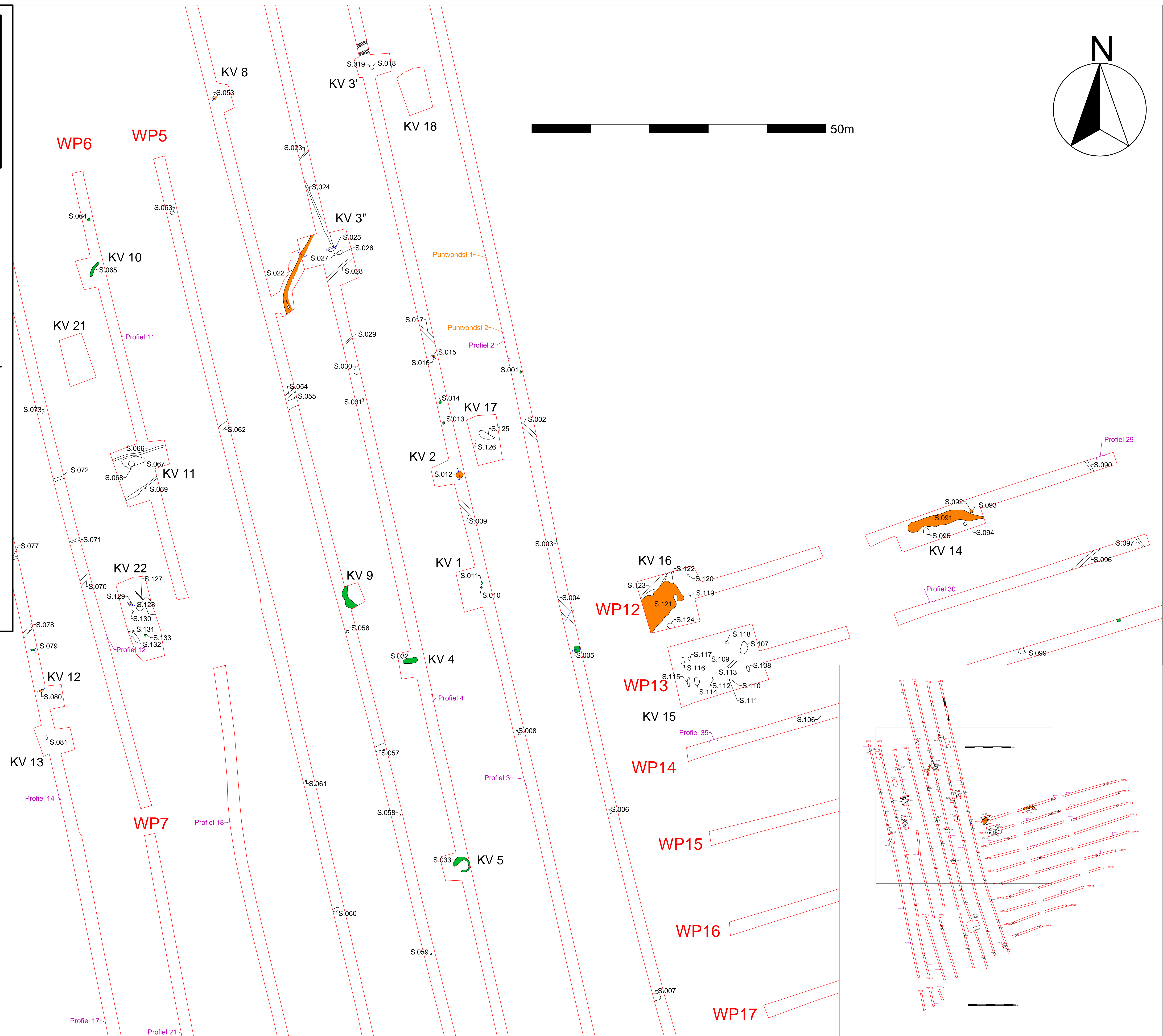
Plannr: 7

Dosnr: 2012-125 Vergunningsnr: 2013/066

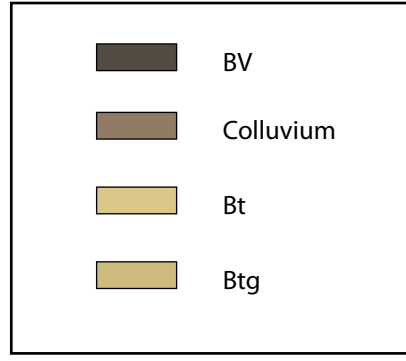
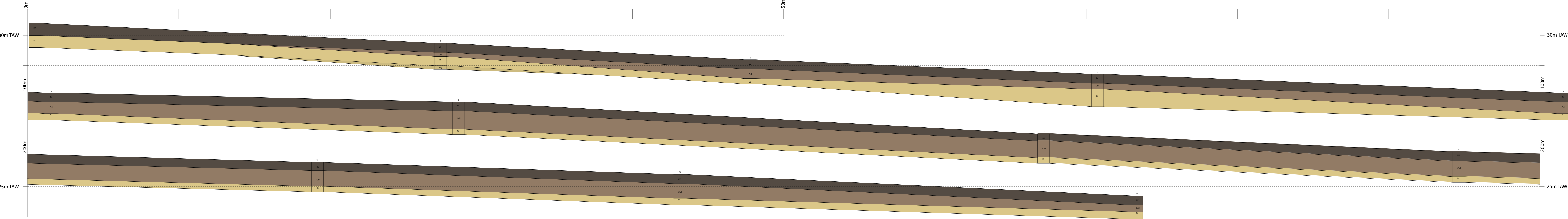
Legende

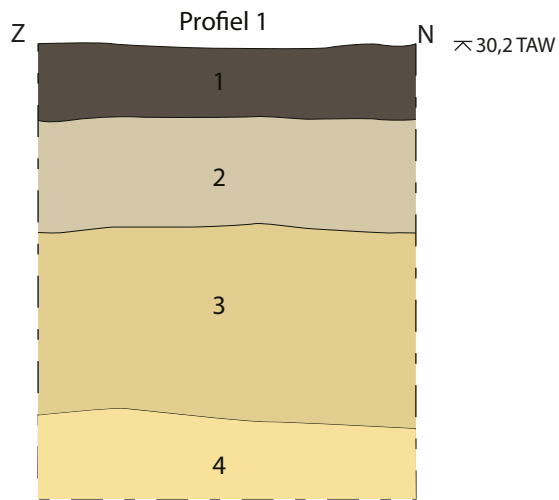
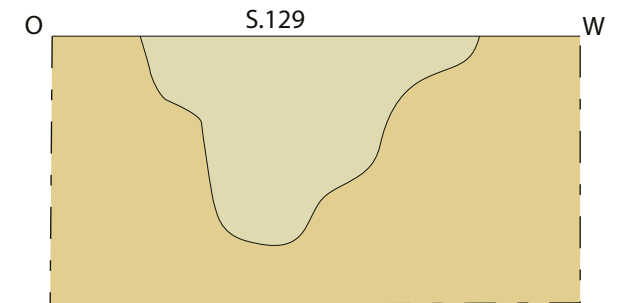
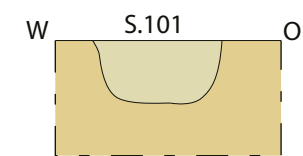
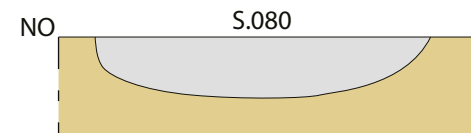
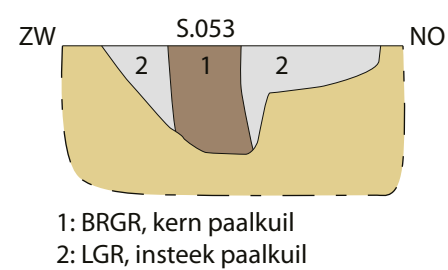
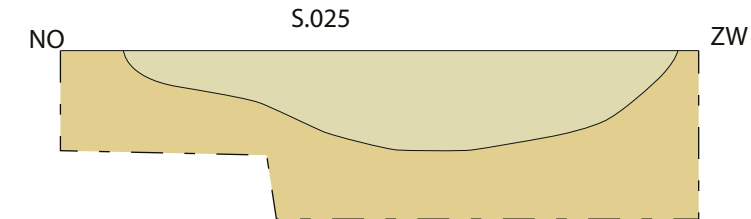
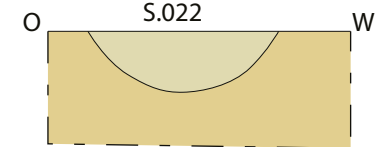
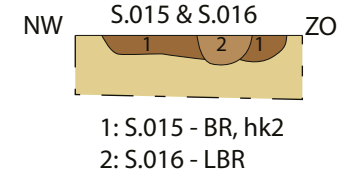
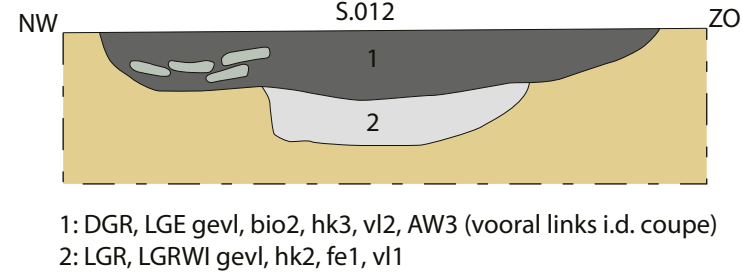
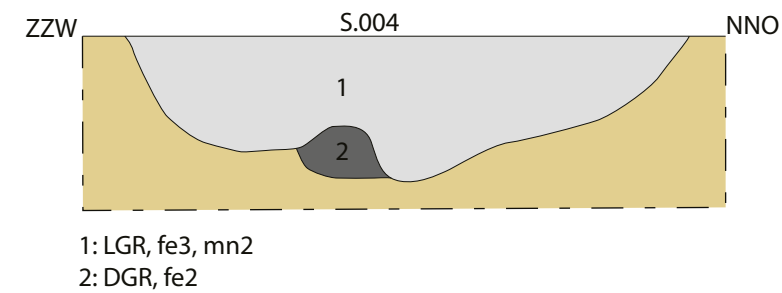
- Werkput (WP)
- Kijkvenster (KV)
- Profiel
- Coupe

- Natuurlijk
- Romeins
- Mogelijk Romeins
- Recent
- Onbepaald

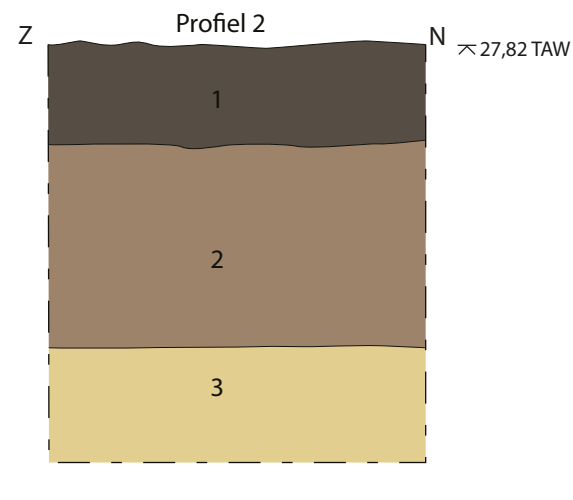

GERAARDSBERGEN OOIEVAARSNEST - 2012-125 - 2013/066
BIJLAGE 9.3.1. Bodemtraject

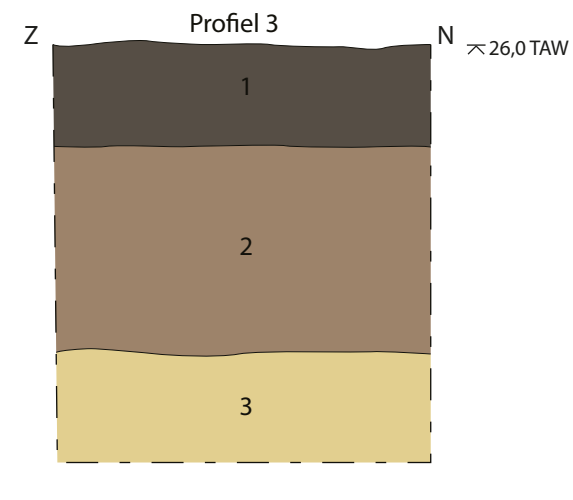

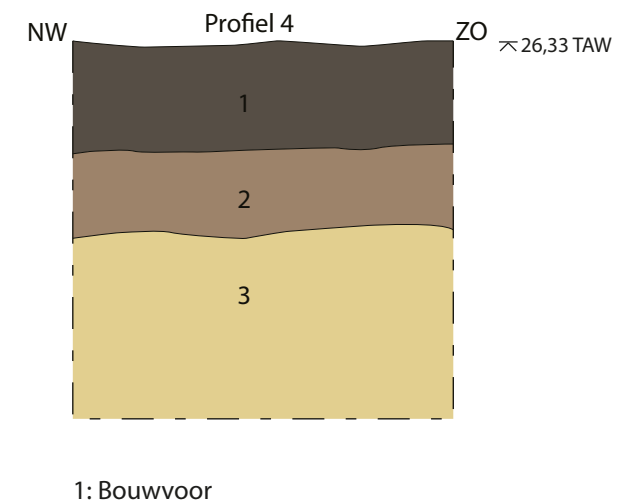
1: Zeer sterk siltig zand, bouwvoor, Ap horizon, DBRGR
2: Sterk zandige leem, Bt, verbruining?
3: Weinig zandige leem, LBR, O/R, Btg
4: Weinig zandige leem, LBRGE, C-horizont, primaire löss

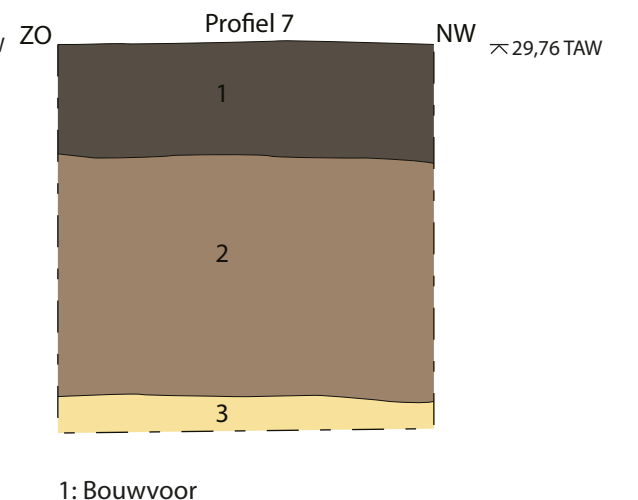
1: Zeer sterk siltig zand, h1, mF, bouwvoor, Ap-horizont, DBRGR
2: Zeer sterk siltig zand, h1, mF, GRBR, bs, hk, colluvium, bio
3: Weinig zandige leem, O/R, Btg

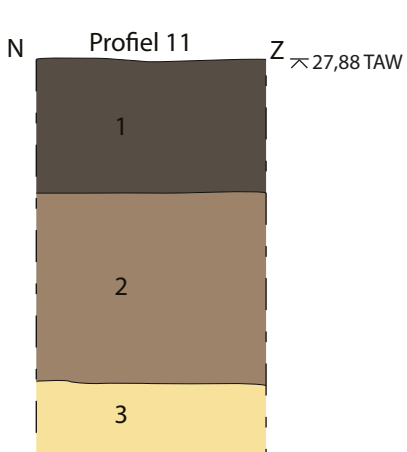
1: Zeer sterk siltig zand, mF, bouwvoor, Ap-horizont, DBRGR
2: Sterk zandige leem, bs, hk, LBRGR, colluvium, bio
3: Weinig zandige leem, LBR, O/R, Btg

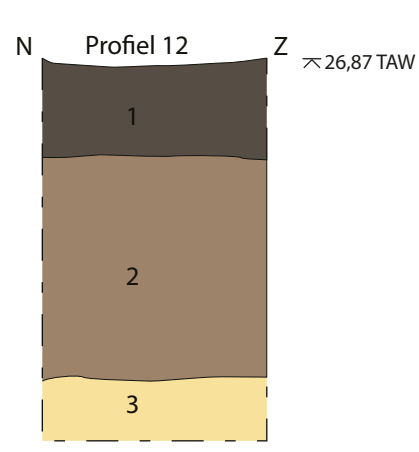
1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: Btg

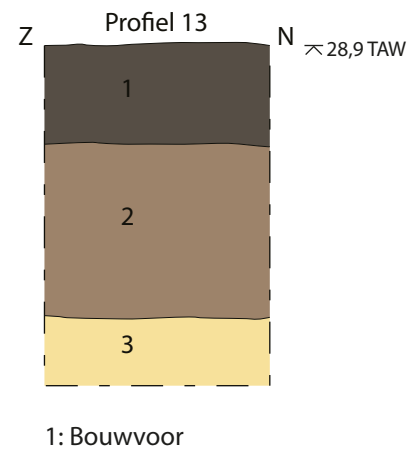
1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: C-horizont

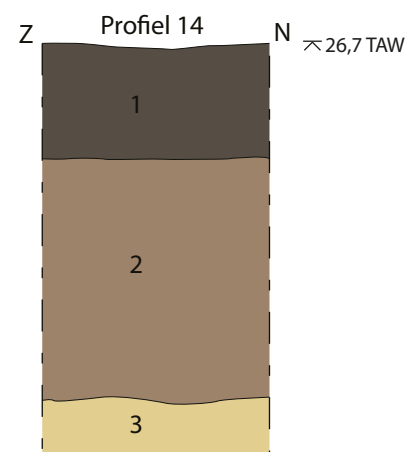
1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: C-horizont

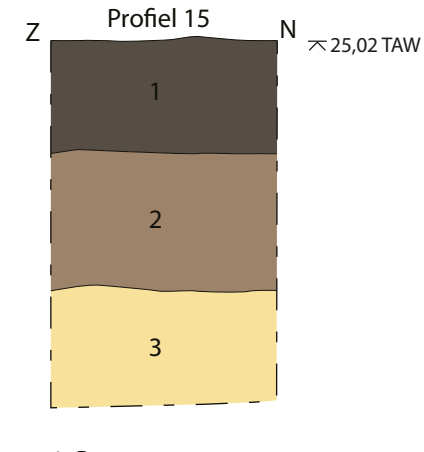
1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: C-horizont

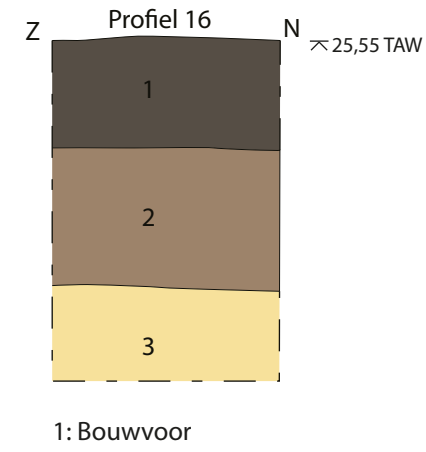
1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: C-horizont

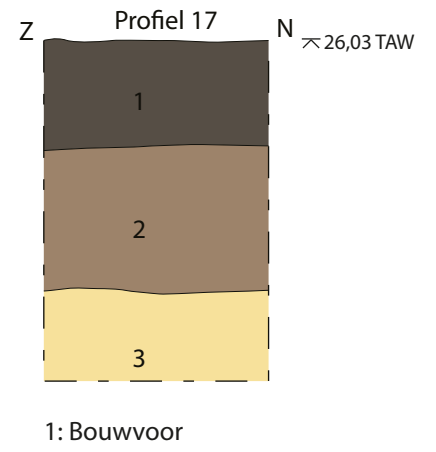
1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: Btg

1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: C-horizont

1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: C-horizont

1: Bouwvoor
2: Colluvium
3: C-horizont

